

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-04/23-01/3

URBROJ: 65-23-2

Zagreb, 3. studenoga 2023.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 11. stavka 3. Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima ("Narodne novine", broj 81/13) u prilogu upućujem *Izvešće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u razdoblju od travnja do listopada 2023.*, koje je dostavljeno predsjedniku Hrvatskoga sabora, aktom od 2. studenoga 2023. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-07/440
URBROJ: 50301-21/21-23-2

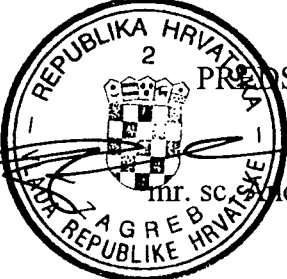
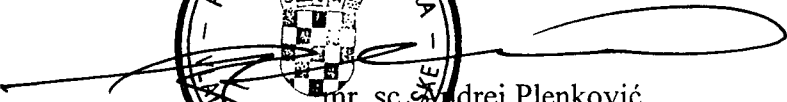
Zagreb, 2. studenoga 2023.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u razdoblju od travnja do listopada 2023.

Na temelju članka 11. stavka 3. Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima („Narodne novine“, broj 81/13.), dostavlja se Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u razdoblju od travnja do listopada 2023.

U prilogu Izvješća dostavljaju se zaključci i izjave sa sastanaka Europskoga vijeća u razdoblju od travnja do listopada 2023.

 PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠĆE

o sastancima Europskog vijeća u razdoblju od travnja do listopada 2023. te ostalim sastancima čelnika i čelnica država članica Europske unije i sastancima Europske političke zajednice

Na temelju Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (*Narodne novine, broj 81/2013*), predsjednik Vlade podnosi Izvješće o sastanku Europske političke zajednice održanom 1. lipnja 2023., redovnom sastanku Europskog vijeća održanom 29.–30. lipnja 2023., sastanku na vrhu EU-CELAC održanom 17.–18. srpnja 2023., sastanku Europske političke zajednice održanom 5. listopada 2023., neformalnom sastanku čelnika i čelnica država članica EU-a održanom 6. listopada 2023., izvanrednom (video) sastanku Europskog vijeća održanom 17. listopada 2023., redovnom sastanku Europskog vijeća održanom 26.–27. listopada 2023., te sastanku na vrhu država europodručja održanom 27. listopada 2023.

U prilogu ovog izvješća su zaključci redovnog sastanka Europskog vijeća od 29.–30. lipnja 2023., zaključci predsjednika Europskog vijeća o vanjskoj dimenziji migracija od 30. lipnja 2023., Izjava sa sastanka na vrhu EU-a i CELAC-a od 17.–18. srpnja 2023., Izjava iz Granade od 6. listopada 2023., Izjava članova i članica Europskog vijeća o situaciji na Bliskom istoku od 15. listopada 2023., zaključci redovnog sastanka Europskog vijeća od 26.–27. listopada 2023., te Izjava sa sastanka na vrhu država europodručja održanog u uključivom sastavu od 27. listopada 2023.

Zagreb, 2. studenoga 2023.

Sastanak Europske političke zajednice, 1. lipnja 2023.

Drugi sastanak Europske političke zajednice održan je u Moldovi, sukladno dogovoru da se države članice i nečlanice EU izmjenjuju kao domaćini.

U Kišinjevu su se okupili čelnici i čelnice 45¹ zemalja, kao i predsjednik Europskog vijeća, predsjednica Europske komisije te predsjednica Europskog parlamenta. Sastanku je fizički bio nazočan i ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij. Hrvatsku je predstavljao **predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković**, koji je istaknuo kako je odabirom Moldove kao zemlje domaćina ovog skupa, prvog održanog izvan teritorija EU-a, ovoj zemlji poslana snažna poruka ohrabrenja i poticanja na daljnje reforme na putu prema EU.

Čelnici su potvrdili korisnu prirodu ovog šireg europskog formata za postizanje zajedničkih ciljeva – poticanje političkog dijaloga i suradnje radi rješavanja pitanja od zajedničkog interesa, te sveobuhvatno jačanje sigurnosti, stabilnosti i blagostanja europskog kontinenta. **Predsjednik Vlade Plenković** ocijenio je da je ovakav format u kriznim vremenima dobar i koristan, jer pruža priliku i onim državama koje nemaju priliku biti često dijelom strukturirane suradnje na najvišoj razini da ostvare neposredne kontakte i izraze svoja stajališta o bitnim pitanjima europske sigurnosti, ali i o zajedničkim aktivnostima u budućnosti.

Razgovori čelnika bili su fokusirani na ključna pitanja sigurnosti europskog kontinenta u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu i zajedničke napore za postizanje mira i sigurnosti, kao i na energetske otpornost i suradnju, te povezivost i mobilnost u Europi. Čelnici su bili podijeljeni u nekoliko tematskih okruglih stolova, a predsjednik Vlade Plenković je sudjelovao na okruglom stolu o povezivosti i energetici. Na njemu su čelnici i čelnice raspravljali o prioritetnim infrastrukturnim potrebama za jačanje povezivosti na europskom kontinentu, načinima financiranja bitnih projekata, jačoj suradnji radi podrške zelenoj i digitalnoj tranziciji, zaštiti kritično važne infrastrukture u Europi, prioritetima i preprekama u sklopu tranzicije ka čišćim, sigurnijim i integriranim energetskim sustavima, te načinima korištenja najboljih praksi s regionalne razine na paneuropskoj razini.

Predsjednik Vlade Plenković je u svojoj intervenciji ukazao na horizontalne i isprepletene krize koje obilježavaju trenutno razdoblje te testiraju našu otpornost i sposobnost da odgovorimo na ove izazove, a i da se pripremimo za sve što oni nose u budućnosti. Ove krize utječu na našu sigurnost, gospodarstvo, energetske politiku, klimu, sigurnost opskrbe hranom, ali i na cjelokupan međunarodni poredak. Stoga smo prisiljeni boriti se za mir, slobodu i vrijednosti koje dijelimo. To činimo kroz konkretno djelovanje; odgovaramo na dinamičnu geopolitičku situaciju kroz pronalazak novih rješenja kako bismo osigurali stabilnost. Iz tog razloga smanjujemo ovisnost o ruskim fosilnim gorivima, te radimo na europskoj energetske sigurnosti, uz istovremeno zadržavanje ciljeva zelene tranzicije. Sve navedeno praćeno je i intenzivnim radom na izgradnji nove i moderne infrastrukture koja će moći podržati ove ciljeve. Predsjednik Vlade Plenković je kao primjer naveo hrvatske napore za ostvarenje diversifikacije

¹ 27 država članica EU, Albanija, Andora, Armenija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, Gruzija, Island, Kosovo, Lihtenštajn, Moldova, Monako, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Srbija, Švicarska, Ukrajina, Ujedinjena Kraljevina.

opskrbe energentima, koju smo ostvarili kroz plutajući LNG terminal na otoku Krku, te u koji dodatno ulažemo podizanjem kapaciteta s 2,9 milijardi na 6,1 milijardu kubika plina. Time ćemo omogućiti ne samo zadovoljavanje potreba za plinom hrvatskog gospodarstva, industrije i kućanstava, nego i otvoriti mogućnost da Hrvatska kao regionalno čvorište bude pravac preko kojeg se opskrbljuju nama susjedne zemlje, posebno one srednje Europe.²

Predsjednik Vlade Plenković je na marginama sastanka održao bilateralne sastanke s predsjednikom Vlade Moldove Dorinom Receanom, predsjednicom Europskog parlamenta Robertom Metsolom te predsjednikom Crne Gore Jakovom Milatovićem.

S obzirom na fleksibilnu i manje institucionaliziranu prirodu ovog formata sastanka, na kraju sastanka se ne usvajaju formalni zaključci ni zajedničke deklaracije.

Redovni sastanak Europskog vijeća, 29.–30. lipnja 2023.

Ključne teme sastanka bile su: ruska agresija na Ukrajinu i odgovor Europske unije (EU), trenutna gospodarska situacija te dugoročna konkurentnost i produktivnost EU-a, te sigurnost i obrana. Europsko vijeće (EV) također je održalo stratešku raspravu o odnosima EU-a i Kine, te se osvrnulo na nekoliko tema na području vanjskih odnosa. Republiku Hrvatsku je predstavljao predsjednik Vlade Andrej Plenković.

Na početku sastanka čelnicima se pridružio **glavni tajnik NATO-a** Jens Stoltenberg, radi razmjene mišljenja o suradnji EU-a i NATO-a te euroatlantskoj sigurnosti. Rasprava je uključila teme ruske agresije na Ukrajinu i s time povezana pitanja, napetosti između Kosova i Srbije te napade na misiju NATO-a na Kosovu (*na što se osvrnuo i predsjednik Vlade Plenković u svojoj intervenciji, nastavno na razgovore s čelnicima iz regije zapadnog Balkana*), članstvo Švedske u NATO-u, te NATO summit u Vilniusu.

Predsjednik Vlade Švedske Ulf Kristersson je u ime švedskog predsjedništva Vijećem EU-a (SE PRES) predstavio glavna **postignuća SE PRES**, koncentrirana oko tri ključne riječi – 1) **zelenije** (napredak s paketom „Fit for 55“); 2) **sigurnije** (paketi sankcija prema Rusiji, rad na odgovornosti za zločine i korištenju zamrznutih sredstava u kontekstu agresije na Ukrajinu, izmjene Europskog instrumenta mirovne pomoći (*European Peace Facility*), politički dogovor o Uredbi o uspostavi instrumenta za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke javne nabave (EDIRPA); te 3) **slobodnije** (dijalog o vladavini prava). Jedan od prioriteta SE PRES također je bila dugoročna konkurentnost EU, zajedno s dvojnog tranzicijom (zelena i digitalna).

² U tom pogledu su čelnici Hrvatske, Austrije, Slovenije i Bavorske 26. listopada 2023. uputili pismo predsjednici Europske komisije, kojim potvrđuju svoju predanost izgradnji potrebnih kapaciteta za osiguravanje smanjivanja ovisnosti o fosilnim gorivima iz trećih zemalja.

Razmjena mišljenja s predsjednicom Europskog parlamenta

Sukladno uobičajenoj praksi, a prije formalnog početka sastanka Europskog vijeća, čelnicima se obratila **predsjednica Europskog parlamenta**, Roberta Metsola. Govorila je o vidovima podrške Ukrajini i potrebi kontinuirane solidarnosti, jačanju europske obrambene industrijske baze, potrebi napretka po pitanju migracijske politike, jačanju suradnje i angažmana EU-a s globalnim partnerima radi postizanja zajedničkih ciljeva i zaštite zajedničkih interesa, gospodarskoj situaciji i reviziji Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Ukrajina

Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenski obratio se čelnicima putem video-veze. Izvijestio ih je o stanju na terenu, zahvalio na kontinuiranoj i sveobuhvatnoj pomoći i na usvajanju 11. paketa sankcija prema Rusiji, te naglasio da će sljedeći mjeseci biti ključni za proces pristupanja Ukrajine EU-u, pri čemu Ukrajina ostaje predana provedbi svih preporuka Europske komisije (EK), kako bi bila spremna za što skoriji početak pristupnih pregovora.

Europsko vijeće je u svojim zaključcima ponovno osudilo rat Rusije protiv Ukrajine te potvrdilo potporu EU-a neovisnosti, suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica, kao i potporu pravu Ukrajine na samoobranu od ruske agresije. EU će nastaviti pružati snažnu financijsku, gospodarsku, humanitarnu, vojnu i diplomatsku potporu Ukrajini. Čelnici su potaknuli Ukrajinu i Moldovu da nastave s reformskim naporima u sklopu procesa pristupanja EU-u, a Gruziju da ispuni potrebne uvjete za napredak na svom europskom putu.

U raspravi su dominirale teme preuzimanja obveza EU-a za osiguravanje dugoročne sigurnosti Ukrajine, osiguravanje odgovornosti Rusije za ratne zločine u Ukrajini (posebno za zločin agresije), razmatranje mogućnosti za korištenje imobilizirane i zamrznute ruske imovine za obnovu Ukrajine te pitanje dugoročnog financiranja Ukrajine, uključujući u kontekstu rasprava o prijedlogu revizije VFO-a.

Osuđeno je namjerno uništenje brane hidroelektrane Kahovka, s razornim humanitarnim i ekološkim posljedicama, što je dodatno ugrozilo sigurnost i zaštitu NE Zaporožje. Istaknuta je spremnost za jačanje napora kako bi se osigurala najšira moguća međunarodna potpora ključnim načelima i ciljevima formule za mir, uz poštovanje neovisnosti Ukrajine, njenog suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti unutar njezinih međunarodno priznatih granica. Europsko vijeće je istaknulo potrebu da EU zajedno s partnerima osigura stabilnu, predvidljivu i održivu financijsku potporu Ukrajini u predstojećim godinama. EU će nastaviti snažno podupirati ukrajinsko gospodarstvo, društvo, oružane snage i buduću obnovu zemlje, pri čemu je posebno izdvojena pomoć na područjima psihološke i psihosocijalne rehabilitacije te razminiranja (na inicijativu Hrvatske).

Europsko vijeće je pozvalo i na nastavak rada glede korištenja imobilizirane ruske imovine, u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom te u koordinaciji s partnerima. Izražena je predanost osiguravanju snošenja odgovornosti Rusije za rat u Ukrajini, gdje se očekuje nastavak rada na osnivanju suda za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine te ukazuje na nužnost

prikupljanja široke međunarodne podrške u tom smislu. Pozdravljen je napredak u osnivanju Međunarodnog centra za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine (ICPA) te uspostavi, u okviru Vijeća Europe, Registra štete prouzročene agresijom Rusije na Ukrajinu.

Europsko vijeće je osudilo vojnu potporu koju Iran i Bjelarus pružaju Rusiji. Izrazilo je duboku zabrinutost zbog kontinuiranog usporavanja provedbe crnomorske inicijative za žitarice, pozvavši na nastavak aktivnosti i naglasivši važnost koridora solidarnosti EU-a za jačanje globalne sigurnosti opskrbe hranom.

Čelnici i čelnice su u zaključcima potvrdili predanost EU-a u jačanju potpore raseljenim osobama, u Ukrajini i u EU-u, te su najoštrije osudili nezakonitu deportaciju i transfer ukrajinske djece i drugih civila u Rusiju i Bjelarus.

Predsjednik Vlade Plenković ponovio je čvrstu podršku Hrvatske Ukrajini kroz sve oblike pomoći. Povrh toga, Hrvatska nastavlja dijeliti svoja iskustva i ekspertizu s Ukrajinom vezano uz procesuiranje ratnih zločina (*primjerice, u Hrvatskoj su boravili ukrajinski ministar pravosuđa i glavni tužitelj, kao i 30-ak ukrajinskih tužitelja i policijskih službenika na radionici na kojoj su hrvatski stručnjaci prenijeli svoja znanja i iskustva u procesuiranju ratnih zločina počinjenih za vrijeme Domovinskoga rata*). Ovime ne dijelimo samo vlastito teško stečeno iskustvo, već sudjelujemo u jačanju međunarodne pravde kada je riječ o odgovornosti za ratne zločine. Drugo bitno područje gdje Hrvatska može ponuditi konkretno vlastito iskustvo je razminiranje. Riječ je o procesu koji je težak, dugotrajan i skup, stoga će biti nužna dobra organizacija ovog procesa u Ukrajini, kao i dostatna financijska sredstva za učinkovitu provedbu. Hrvatska u listopadu u Zagrebu organizira međunarodnu konferenciju o razminiranju, u suradnji s Ukrajinom i drugim partnerima, uključivo i Europsku komisiju. Što se tiče procesa proširenja i članstva u EU-u, istaknuo je kako se oni moraju temeljiti na zaslugama i provedenim reformama, a u čemu Hrvatska također pomaže Ukrajini.

Gospodarstvo

Europsko vijeće je razmijenilo mišljenja o gospodarskoj situaciji, naglasivši potrebu za jačanjem gospodarske otpornosti i sigurnosti Unije kako bi se obranili njezini interesi na svjetskoj razini, uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva. Europsko vijeće je razmotrilo napredak u jačanju dugoročne konkurentnosti i produktivnosti EU, s posebnim naglaskom na produbljivanju jedinstvenog tržišta, očuvanju njegova integriteta, njegovih sloboda i otvorenosti, osiguravanju jednakih uvjeta i stvaranju regulatornog okvira kojim se potiče rast i smanjuje administrativno opterećenje, uz istodobno jačanje industrijske politike i smanjenje strateških ovisnosti. Važno je nastaviti i dvojni tranziciju, pa je Europsko vijeće pozvalo na ubrzan rad na odgovarajućim zakonodavnim prijedlozima (poput Prijedloga akta o industriji s nultom neto stopom emisija i Prijedloga akta o kritičnim sirovinama).

Na sastanku Europskog vijeća u ožujku 2024. očekuje se predstavljanje prvog godišnjeg preispitivanja napretka u jačanju konkurentnosti EU-a te povećanju produktivnosti, na što se Europska komisija obvezala tijekom ranijih rasprava Europskog vijeća. Na inicijativu budućeg belgijskog predsjedanja Vijećem EU-a (Vijeće), na sastanku Europskog vijeća u ožujku 2024. očekuje se i predstavljanje neovisnog izvješća na visokoj razini o budućnosti jedinstvenog

tržišta. Europsko vijeće je dodatno pozvalo Europsku komisiju da predstavi paket alata za rješavanje demografskih izazova, a posebno njihova učinka na konkurentnost Europe.

Europska komisija je izvijestila o raspravama sa Sjedinjenim Američkim Državama o učincima Zakona o smanjenju inflacije (IRA), a Europsko vijeće je pozvalo Europsku komisiju da uz potporu država članica procijeni učinak navedenog zakona na ulaganja i djelotvornost mjera koje su EU i njezine države članice poduzele kao odgovor.

Odobrenjem integriranih posebnih preporuka u okviru *ex ante* koordinacije ekonomskih politika država članica (CSRs), kako ih je dogovorilo Vijeće, omogućeno je zaključenje Europskog semestra 2023. Preporuke su formalno donesene na sastanku Vijeća ECOFIN 14. srpnja 2023. Europsko vijeće je također pozvalo Vijeće da ostvari napredak u radu na preispitivanju okvira gospodarskog upravljanja radi dovršetka zakonodavnog rada u 2023. godini.

Čelnici su primili na znanje prijedlog o reviziji Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO), ne ulazeći ovom prigodom u detaljnu raspravu o toj temi (iako su u svojim intervencijama o pojedinim temama spominjali nespornu poveznicu s njome). Rad na prijedlogu nastavit će se u Vijeću, prije nego se ponovo raspravi na razini Europskog vijeća.

Predsjednik Vlade Plenković osvrnuo se na reviziju VFO-a, istaknuvši kako je potrebno sagledati nove mogućnosti za potporu Ukrajini, ali i osigurati sredstva za druga područja, kao što su migracije, funkcioniranje Schengenskog područja te jačanje konkurentnosti EU-a. Pozdravio je upućivanje poziva Europskoj komisiji da predstavi alate za pitanja demografskih promjena i izazova, pri čemu bi mogli razmisliti i o osnivanju agencije EU-a za pitanja demografije. Skrenuo je pažnju na primjere dobre prakse u državama članicama kada je riječ o poduzimanju mjera potpore demografskom rastu, koji je važna sastavnica gospodarskog rasta i otpornosti. Europska komisija je najavila svoj prijedlog alata za jesen 2023. te je iskazala otvorenost za raspravu o ovoj temi i na Europskom vijeću.

Sigurnost i obrana

Europsko vijeće je razmotrilo napredak postignut u provedbi prethodnih zaključaka o sigurnosti i obrani, s naglaskom na Izjavu iz Versaillesa iz ožujka 2022., te Strateškog kompasa.

Naglasak ostaje na jačanju obrambenih sposobnosti EU-a, uključujući kroz jačanje tehnološke i industrijske baze europskog obrambenog sektora. Novo strateško okruženje zahtijeva spremnost na obranu i znatno povećanje dugoročnih strateških kapaciteta, kako bi EU preuzeo veću odgovornost za vlastitu obranu. U tom je smislu Europsko vijeće pozvalo na brz dogovor o Aktu za podupiranje proizvodnje streljiva (*Act in Support of Ammunition Production – ASAP*), pozdravilo dogovor o Uredbi o uspostavi instrumenta za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (*European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act – EDIRPA*) te pozvalo Europsku komisiju da predstavi prijedlog za Europski program ulaganja u obranu (*European Defence Investment Programme regulation – EDIP*).

Čelnici su pozdravili odluku o podizanju gornje granice Europskog instrumenta mirovne pomoći (*European Peace Facility – EPF*) za 3,5 milijarde EUR, uz isticanje njegove globalne prirode, ali i naglasak nastavka pružanja vojne potpore Ukrajini. Kroz navedeno se čuva sposobnost EU-a da spriječi krize i sukobe te na njih brzo odgovori.

Europsko vijeće je pozdravilo napredak u provedbi Strateškog kompasa, među ostalim i u pogledu kibernetičke sigurnosti i kibernetičke obrane, hibridnih prijetnji, vojne mobilnosti, svemira i pomorske sigurnosti. Pozdravljeno je odobrenje novog pakta za civilni ZSOP, čime se potvrđuje predanost jačanju civilnog ogranka zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Europsko vijeće je također pozdravilo rad na politici EU-a na području kibernetičke obrane i kibernetičke diplomacije.

Predsjednik Vlade Plenković podržao je nastavak vojne podrške Ukrajini. Složio se da je kritično važno osigurati potrebne obrambene sposobnosti EU-a te izgraditi industrijsku bazu koja će to moći podržavati. Hrvatska stoga podržava žurno usvajanje i provedbu relevantnih instrumenata EU-a, a njihov uspjeh može poslužiti kao dokaz europske vjerodostojnosti i sposobnosti da na strateški način utječe na sigurnost europskog kontinenta. Što se tiče Strateškog kompasa, Hrvatska pozdravlja postignuti napredak, posebno na područjima kibernetičkih i hibridnih prijetnji. Također pozdravljamo dogovor o dopuni sredstava Europskog instrumenta mirovne pomoći. U kontekstu odnosa EU-NATO, smatramo da on nema alternative u svjetlu postojećih geopolitičkih izazova i nestabilnosti. Samo snažnom i ambicioznom suradnjom s NATO-om možemo ostvariti ključne ciljeve potpore Ukrajini, obnove sigurnosti u Europi i suočavanja sa sigurnosnim prijetnjama i izazovima u susjedstvu.

Migracije

Rasprava o migracijama bila je složena i dugotrajna. Europsko vijeće nije uspjelo usuglasiti zaključke o ovoj temi zbog neslaganja Poljske i Mađarske, stoga su oni predstavljeni u obliku zaključaka predsjednika Europskog vijeća, uz dodatak teksta koji je odrazio zasebna stajališta Poljske i Mađarske. Iako se rasprava trebala usredotočiti na vanjsku dimenziju migracija, njezin dobar dio fokusirao se na unutarnju dimenziju i zakonodavne akte iz okvira Pakta za migracije i azil, gdje su Poljska i Mađarska nastavile inzistirati na primjeni konsenzusa u odlučivanju o zakonodavnim aktima.

Čelnici su se tijekom rasprave složili kako je nužno zadržati temu migracija visoko na dnevnom redu Europskog vijeća, s obzirom na stalni migracijski pritisak. Pozvali su Europsku komisiju da nastavi redovito izvještavati Europsko vijeće o poduzetim aktivnostima, pozdravivši izvješće Europske komisije o dosad provedenim aktivnostima (*predstavljeno u obliku pisma predsjednice Europske komisije članovima Europskog vijeća*) te ocijenivši kako spomenuto izvješće, u nedostatku zaključaka Europskog vijeća, predstavlja temelj za nastavak provedbe aktivnosti i nastavak rasprave na razini Europskog vijeća.

Predsjednik Europskog vijeća Michel je u zaključcima naglasio da Europsko vijeće izražava duboko žaljenje zbog strašnog gubitka ljudskih života u tragičnoj nesreći na Sredozemlju. EU

ostaje predana razbijanju poslovnog modela trgovaca ljudima i krijumčarskih mreža, uključujući instrumentalizaciju, te uklanjanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija kako bi se doprinijelo boljem rješavanju pitanja priljeva migranata i izbjeglo da ljudi kreću na takva opasna putovanja. Europsko vijeće se složilo da su migracije europski izazov koji zahtijeva europski odgovor.

Predsjednik Vlade Plenković je pozdravio dogovor na razini ministara unutarnjih poslova o općem pristupu Vijeća u pojedinim predmetima u okviru Pakta za migracije i azil, uz poštovanje ravnoteže između solidarnosti i odgovornosti. U kontekstu vanjske dimenzije migracija, za Hrvatsku je najvažnije daljnje jačanje suradnje sa zemljama zapadnog Balkana i nastavak provedbe Akcijskog plana za zapadni Balkan.

Kina

Čelnici EU-a održali su stratešku raspravu o odnosima EU-a i Kine, potvrdivši višedimenzionalan pristup politike EU-a prema Kini, u skladu s kojim je Kina istodobno partner, konkurent i sustavni suparnik. Zaključili su da, bez obzira na različite političke i gospodarske sustave, EU i Kina imaju zajednički interes nastaviti održavati konstruktivne i stabilne odnose koji se temelje na poštovanju međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima, uravnoteženom angažmanu i reciprocitetu.

S obzirom na velike globalne ambicije Kine, razvidno je da se strategija EU-a prema Kini mora prilagoditi, dio čega je i koncept smanjenja rizika (tzv. *de-risking*) umjesto paradigme odvajanja (*decoupling*). U praksi to znači održavanje komunikacijskih kanala s Kinom otvorenima o svim temama.

EU će nastaviti surađivati s Kinom na prevladavanju globalnih izazova te potiče Kinu na ambicioznije djelovanje u pogledu klimatskih promjena i bioraznolikosti, zdravstvene pripravnosti i pripravnosti na pandemije, sigurnosti opskrbe hranom, smanjenja rizika od katastrofa, otpisa duga i humanitarne pomoći. Dvije strane ostaju važni trgovinski i gospodarski partneri, pri čemu će EU nastaviti djelovati radi smanjenja strateških ovisnosti i ranjivosti, uključujući i u opskrbnim lancima, a radit će i na smanjenju rizika i diversifikaciji. Sve navedeno usmjereno je na rast dugoročne otpornosti i konkurentnosti EU.

Čelnici su zaključili da Kina, kao stalna članica Vijeća sigurnosti UN-a, ima posebnu odgovornost poštivanja međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima, Povelje UN-a i međunarodnog prava. U tom su kontekstu pozvali Kinu da izvrši pritisak na Rusiju da prekine rat i agresiju na Ukrajinu se bezuvjetno povuče iz ove zemlje.

Vanjski odnosi

U sklopu rasprave o vanjskim odnosima, čelnici su raspravili pripreme za sastanak na vrhu čelnika iz EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC), održali stratešku raspravu o odnosima EU-a s partnerima iz južnog susjedstva (s naglaskom na Tunis), te

istaknuli potpunu i nedvosmisleno predanost perspektivi članstva država **zapadnog Balkana** u EU, kao i potporu ubrzanju procesa pristupanja utemeljenog na zaslugama i povezanih reformi.

Europsko vijeće je osudilo incidente na sjeveru **Kosova** i pozvalo na brzo smirivanje situacije, na temelju elemenata koje je EU predstavila 3. lipnja 2023. Čelnici i čelnice zaključili su da bi uključene strane trebale stvoriti uvjete za prijevremene izbore u općinama na sjeveru Kosova, te izrazili stav da je od ključne važnosti nastaviti dijalog uz posredovanje EU-a i brzu provedbu Sporazuma o putu prema normalizaciji. Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Joseph Borrell izvijestio je o dijalogu Prištine i Beograda. Glavni je cilj VP-a pokušati smiriti situaciju na terenu, pri čemu EU treba nastaviti pokazivati svoju odlučnost u pronalaženju rješenja, a za to treba osigurati da obje strane ispune preuzete obveze.

Predsjednik Vlade Plenković je naglasio da Hrvatska dijeli zabrinutost složenom situacijom na Kosovu, uz snažnu osudu nasilja. Upozorio je i na unutarnju političku situaciju u Srbiji, koja utječe na razvoj zbivanja. Očekujemo da se poduzmu mjere potrebne za smirivanje napetosti i povratak za pregovarački stol u sklopu procesa normalizacije, kao i stvaranje preduvjeta za što skorije ponovno održavanje izbora u općinama s većinskim srpskim stanovništvom na sjeveru Kosova, uz osiguravanje sudjelovanja srpskog stanovništva na tim izborima. Naglasio je kako EU mora zadržati snažan angažman u rješavanju ovog pitanja.

Istočno Sredozemlje

Europsko vijeće je potvrdilo svoju predanost rješavanju ciparskog pitanja u okviru UN-a izrazivši spremnost na aktivnu ulogu EU-a u nastavku pregovora pod vodstvom UN-a, pomoću svih odgovarajućih alata na raspolaganju.

Čelnici su također pozvali visokog predstavnika i Europsku komisiju da Europskom vijeću podnesu izvješće o stanju odnosa EU–Turska.

Sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a, 17.–18. srpnja 2023.

Osam godina nakon posljednjeg sastanka na vrhu EU-CELAC (lipanj 2015., Bruxelles), formata koji okuplja čelnike iz EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC), treći EU-CELAC summit bio je jedinstvena prilika za jačanje i modernizaciju ukupnih odnosa EU-a s regijama Latinske Amerike i Kariba (LAC). EU ima dugotrajan odnos s LAC regijom, koji se temelji na zajedničkim vrijednostima, povijesti, kulturi i međuljudskim vezama, te su razlozi za njihovu nadogradnju snažni. Duboke geopolitičke promjene i brojne regionalne i globalne krize zahtijevaju jačanje međuregionalnog partnerstva, kako bi se postavila osnova za još snažniju suradnju u budućnosti.

Za EU je LAC ključni partner u suočavanju s globalnim izazovima, uključujući zelenu i digitalnu tranziciju, koje trebaju biti uključive i održive. Višestruki globalni izazovi s kojima se suočavaju naše regije također su otvorili nove mogućnosti za suradnju zemalja EU i LAC na

diversifikaciji i otpornosti opskrbenih lanaca (hrana, zeleni vodik, kritične sirovine). LAC je također gospodarski partner i tržište od sve veće važnosti. Istovremeno je cilj pokušati sa zemljama Latinske Amerike i Kariba na političkoj razini uskladiti temeljne političke pozicije oko ključnih globalnih pitanja (primjerice, vezano uz rusku agresiju na Ukrajinu).

Sastanak na vrhu EU-CELAC bio je prilika da čelnici i čelnice rasprave nekoliko ključnih tema: suočavanje s klimatskim promjenama i put ka pravednoj i održivoj tranziciji; pravična i uključiva digitalna transformacija; sigurnost građana, socijalna pravda i borba protiv transnacionalnog organiziranog kriminala; trgovina, održivi razvoj i oporavak gospodarstva u razdoblju nakon pandemije; multilateralizam i jačanje poretka temeljenog na međunarodnom pravu i pravilima; reforma međunarodne financijske arhitekture; ljudska prava; Ukrajina.

Sastankom na vrhu supredsjedali su predsjednik Europskog vijeća Charles Michel i privremeni predsjednik CELAC-a, premijer Svetog Vincenta i Grenadina Ralph Gonsalves.

Na kraju sastanka na vrhu čelnici su usuglasili zajedničku izjavu, koju su podržale sve zemlje, uz jednu iznimku zbog neslaganja s jednom točkom (*Nikaragva u vezi točke o Ukrajini*), te je dogovoreno da će se sastanci na vrhu održavati svake dvije godine. Na sastanku je predstavljen i plan EU-a i CELAC-a za razdoblje od 2023. do 2025., a na marginama sastanka na vrhu održan je sastanak čelnika EU-a i karipskih zemalja.

Predsjednik Vlade Plenković pozdravio je održavanje ovog sastanka na vrhu, podržavši inicijativu za njihovom češćom dinamikom. Podsjetio je na brojne Hrvate koji su već pred nekoliko generacija novi život potražili upravo u Latinskoj Americi (oko 650 000 državljana tih zemalja je hrvatskog porijekla), što osigurava da danas imamo poseban interes za snažne i pozitivne odnose i suradnju s ovim državama. Ono što nas, kao države EU-a i LAC-a, povezuje jest poštovanje spram međunarodnog prava. Upravo je zato Hrvatska, zajedno s ostalim državama članicama EU-a i brojnim drugim državama, stala u obranu Ukrajine i protiv ruskog kršenja međunarodnog prava te svih načela globalne vladavine prava. Moramo biti vrlo artikulirani i jasni oko ovakvih ključnih pitanja, u protivnom nećemo biti u mogućnosti pronaći zajednički jezik oko drugih, jednostavnijih pitanja, a niti uspješni u traženju konvergentnih stajališta o ključnim globalnim pitanjima i izazovima. U tom kontekstu, predsjednik Vlade Plenković se posebice osvrnuo na zajednički izazov klimatskih promjena, koje utječu na sve nas i predstavljaju sve veći problem, uzrokujući glad, siromaštvo, migracijske valove, „propale“ države, prirodne katastrofe. Konkretna suradnja na ovom području mora biti na vrhu liste prioriteta, kao i održivi razvoj i zeleni program. EU i LAC također trebaju osobito raditi na jačanju trgovinskih odnosa i što bržem sklapanju relevantnih sporazuma, jer svakako postoji prostor za dodatan rast trgovinske razmjene te ukupno jačanje gospodarskih i političkih odnosa.

Predsjednik Vlade Plenković održao je i nekoliko bilateralnih susreta i razgovora – s predsjednikom Argentine Albertom Angelom Fernandezom, brazilskim predsjednikom Luizom Inaciom Lulom da Silvom, te predsjednikom Čilea hrvatskih korijena Gabrijelom Borićem.

Sastanak Europske političke zajednice, 5. listopada 2023.

Treći sastanak Europske političke zajednice održan je u Španjolskoj, u Granadi, sukladno dogovoru da se države članice i nečlanice EU izmjenjuju kao domaćini. Kada se radi o EU-u, do sada je domaćin sastanaka bila država koja u tom polugodištu predsjedava Vijećem EU-a.

U Granadi su se okupili čelnice i čelnici 44³ zemalja, kao i predsjednik Europskog vijeća, predsjednica Europske komisije, predsjednica Europskog parlamenta te visoki predstavnik EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Sastanku je fizički bio nazočan i ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij. Hrvatsku je predstavljao predsjednik Vlade Plenković.

Nadovezujući se na rad s prethodnih sastanaka Europske političke zajednice, čelnici i čelnice raspravljali su o sadašnjoj situaciji u Europi te o njezinoj budućnosti, uz raspravu o tome kako Europu učiniti otpornijom, naprednijom i geostrateški važnijom. Sastankom je kao tema dominirala situacija u Ukrajini, izlaganje predsjednika Zelenskog i njegovo traženje nastavka pomoći i od članica Europske unije i svih ostalih nazočnih, kako bi Ukrajina imalo dovoljno ekonomske i vojne snage za obranu od ruske agresije. Osim uvodne plenarne sjednice, čelnici su sudjelovali na nekoliko tematskih radnih stolova. **Predsjednik Vlade Plenković** sudjelovao je na okruglom stolu pod nazivom „Digitalna tranzicija i umjetna inteligencija“, zajedno s čelnicima Albanije, Bugarske, Italije, Lihtenštajna, Francuske, Sjeverne Makedonije, Švedske, Ujedinjene Kraljevine, te Europske komisije i Europskog parlamenta. Predsjednik Vlade Plenković je tom prilikom naglasio činjenicu da je Hrvatska usvojila krovni strateški nacionalni dokument digitalizacije „Strategiju digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032.“, kojim su postavljeni prioriteti javnih politika za sljedećih 10 godina, te da je cilj provoditi proces digitalizacije na razini države, gospodarstva i cjelokupnog društva. Proces digitalizacije jedan je od četiri temeljna nacionalna prioriteta podjednako važna za razvoj države i cijelog društva u ovom desetljeću, uz demokratsku revitalizaciju, dekarbonizaciju i obrazovanje, te su ta četiri stupa dio Nacionalne razvojne strategije. Istaknuo je važnost jačanja VPZEI-ovog⁴ okvira i suradnje država članica u razvoju strateški važnih i inovativnih projekata na ovom području, a kao i drugi sugovornici za okruglim stolom, osobito je naglasio nužnost kvalitetnog i učinkovitog zakonodavnog okvira EU-a na području digitalizacije i korištenja umjetne inteligencije.

Predsjednik Vlade Plenković je na marginama sastanka održao bilateralni sastanak s predsjednicom Kosova Vjosom Osmani, na kojem je raspravljena politička i sigurnosna situacija na Kosovu. Također je održao bilateralni sastanak s norveškim predsjednikom Vlade Jonas Gahr Støreom, na kojem su raspravljene mogućnosti za daljnje jačanje gospodarske suradnje.

³ 27 država članica EU, Albanija, Andora, Armenija, Bosna i Hercegovina, Gruzija, Island, Kosovo, Lihtenštajn, Moldova, Monako, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, San Marino, Srbija, Švicarska, Ukrajina, Ujedinjena Kraljevina.

⁴ Važni projekti od zajedničkog europskog interesa (eng. *Important Projects of Common European Interest* – IPCEI).

Neformalni sastanak čelnika i čelnica država članica EU-a, 6. listopada 2023.

Neformalni sastanak čelnika održan je dan nakon sastanka Europske političke zajednice u Granadi. Sastanak je rezultirao **Izjavom iz Granade** u kojoj su čelnici država ili vlada EU-a iznijeli ključne prioritete i ono što smatraju potrebnim poduzeti kako bi EU bila snažna, dinamična i konkurentna sila. Predsjednik Europskog vijeća donio je zasebnu izjavu o migracijama.

Cilj sastanka bio je da čelnici i čelnici država članica EU sagledaju učinjeno te odluke donesene nakon pandemije i početka agresije na Ukrajinu, odnosno postignuća nakon sastanka šefova država ili vlada EU u ožujku 2022. u Versaillesu. Tom su se prigodom čelnici i čelnice obvezali preuzeti veću odgovornost za sigurnost Europe, ojačati obrambene sposobnosti i poduzeti daljnje korake prema izgradnji europskog suvereniteta, smanjenju ovisnosti i osmišljavanju novog modela rasta i ulaganja (koji uključuje razvoj konkurentnije i otpornije gospodarske baze i smanjenje strateških ovisnosti u ključnim sektorima). Od tada je EU prilagodila svoje politike i ubrzala njihovu provedbu, ostajući pritom predana svojim dugoročnim prioritetima.

Čelnici i čelnice su također raspravili izazove koji dolaze i pokrenuli raspravu o prioritetima EU-a u godinama pred nama, odnosno o pripremi novog Strateškog programa za period 2024.–2029.⁵ U nadolazećim mjesecima čelnici će odlučiti o prioritetnim političkim ciljevima Europske unije.

Europska komisija je, kao doprinos raspravi objavila komunikaciju „Prema otpornijoj, konkurentnijoj i održivijoj Europi”, koja se nadovezuje na Izjavu iz Versaillesa. Europska komisija je istaknula područja u kojima je potrebno uložiti više napora, kao što su izgradnja inovativnijeg i međusobno povezanijeg jedinstvenog tržišta, očuvanje unutarnje kohezije, poticanje saveza s međunarodnim partnerima i izgradnja kapaciteta EU-a kao pružatelja sigurnosti za svoje građane i regiju. EU mora i dalje raditi na smanjenju rizika za svoju gospodarsku i industrijsku osnovu, kao i na njezinu jačanju te pritom zaštititi gospodarsku sigurnost Unije i njezin jedinstveni socijalni model. Uz to, Europska komisija je dala pregled do sada učinjenih napora po pitanju obrane, energetske sigurnosti, izgradnje održive gospodarske osnove i poticanje ulaganja.

Nakon sastanka u Granadi održat će se niz formalnih i neformalnih sastanaka i konzultacija radi pripreme novog Strateškog programa, čije je usvajanje za razdoblje 2024.–2029. predviđeno tijekom belgijskog predsjedanja Vijećem EU-a, a najkasnije do lipnja 2024.

Teme koje će u tom procesu biti važne su, između ostaloga: jačanje gospodarske i socijalne baze (zelena i digitalna transformacija, konkurentnost, inovacije, zdravstvo); pružanje odgovora na energetske izazove; jačanje sigurnosnih i obrambenih sposobnosti; produbljivanje suradnje s ostatkom svijeta. Uz to, potrebno je osloviti migracijska pitanja, očuvanje temeljnih prava i proširenje EU-a, uključujući pripreme EU-a za proširenje.

Predsjednik Vlade Plenković je kao ključne teme podcrtao proces proširenja EU-a i pitanje upravljanja migracijama. Obje teme su dominirale raspravom čelnika (*unatoč činjenici da tema*

⁵ Strateškim programom se utvrđuju najvažniji prioriteti u skladu s kojima će se usmjeravati rad EU-a tijekom idućih pet godina. Europsko vijeće je u lipnju 2019. definiralo Strateški program za razdoblje 2019.–2024.

migracija nije uvrštena u završnu deklaraciju radi nedostatka konsenzusa). Naglasio je da se način rješavanja problema bitnih za građane i gospodarstvo stjecajem okolnosti, ponajprije zbog pandemije COVID-19 te nakon toga ruske agresije na Ukrajinu, energetske krize, inflatornih pritisaka, ponovnog intenziviranja brojnih pravaca nezakonitih migracija prema EU-u, morao prilagoditi sasvim drugim prioritetima. Reakcija EU-a na sve navedene izazove bila je pravodobna i snažna, EU je djelovala jedinstveno i države članice su zajednički radile na rješavanju zdravstvene krize, pronalasku rješenja za energetske krizu, fleksibilnijim pravilima na razini EU kako bi se omogućilo vladama da snažnim državnim intervencijama bez presedana utječu na cijenu energenata i time očuvaju socijalnu koheziju u društvu. Razvidno je da će i u sljedećim godinama ključna zadaća biti jačanje otpornosti gospodarstva, očuvanje socijalne kohezije i bavljenje demografskim temama kao jednim od rastućih prioriteta u sklopu promišljanja dugoročne konkurentnosti EU-a. Na vrhu liste prioriteta EU-a u narednom periodu također ostaje pitanje nezakonitih migracija, ulaganje u obrambene sposobnosti i sigurnost EU-a, te proces proširenja EU-a.

Što se tiče migracija, predsjednik Vlade Plenković je ponovio stav da se pitanje nezakonitih migracija mora rješavati sa zemljama izvorišta i tranzita, a EU mora nastaviti jačati svoje vanjske granice. Istaknuo je važnost suradnje i koordinacije među državama članicama kako bi Unija svim mehanizmima koje ima na raspolaganju pomogla zemljama koje su na izvoru migracija. Predstavio je napore koje Hrvatska ulaže u borbi protiv nezakonitih migracija, kao odgovorna i predana država članica koja štiti vanjske granice EU-a i Schengenskog prostora. Podcrtao je važnost financijske potpore EU-a te istaknuo da se Hrvatska u okviru preispitivanja tekućeg Višegodišnjeg financijskog okvira zalaže za što veća sredstva za suzbijanje nezakonitih migracija i upravljanje granicama (*što je posebno važno u kontekstu buduće provedbe Pakta o migracijama i azilu i upravljanje pojačanim pritiscima na vanjskim granicama, a što stvara dodatne troškove za države članice na vanjskim granicama EU-a*).

Vezano uz proširenje EU-a, predsjednik Vlade Plenković je ponovio da Hrvatska podržava zemlje jugoistoka Europe te Ukrajinu i Moldovu koje imaju status kandidata, kao i Gruziju koja ima tzv. europsku perspektivu, na njihovom europskom putu. Važno je u nastavku rasprava pojasniti stavove svih država članica o mogućoj dinamici i tijeku ovog procesa, odnosno pojedinačnih putanja svake od navedenih država u sklopu procesa pristupanja, sukladno njihovim individualnim rezultatima u provedbi reformi ali i uzimajući u obzir nove geostrateške i geopolitičke okolnosti. Ruska agresija na Ukrajinu ubrzala je proces proširenja i dala mu geopolitičku dimenziju više nego što je to bio slučaj prije, ali istodobno i dalje mora biti vidljiv napredak u ispunjavanju kriterija. Predsjednik Vlade je podcrtao da Hrvatska posebnu pažnju poklanja europskom putu BiH te snažno podržavamo donošenje odluke o otvaranju pristupnih pregovora s EU. Potpora Hrvatske je stalna, konzistentna i snažna te je daljnji ubrzani put BiH prema EU prioritet. Jasno je i da će EU morati razmotriti vlastitu prilagodbu na proširenje (to jest, apsorpcijsku sposobnost), pri čemu će funkcioniranje institucionalnog okvira Unije biti ključno, a unutar toga nit vodilja je osigurati učinkovitu Uniju koja dobro reagira na krize i nastavlja djelovati na dobrobit građana i država članica. Daljnji proces proširenja mora biti kvalitetno strukturiran, a o ključnim političkim porukama trebali bi odlučiti u prosincu ove godine, jer će sljedeća godina biti obilježena izborima za Europski parlament, a time i svim povezanim institucionalnim pitanjima EU-a.

Izvanredni (video) sastanak Europskog vijeća, 17. listopada 2023.

Predsjednik Europskog vijeća Charles Michel sazvaio je izvanredni (video) sastanak Europskog vijeća uslijed ozbiljne situacije na Bliskom istoku, uzrokovane napadom Hamasa na Izrael te posljedičnom situacijom u pojasu Gaze.

Čelnici i čelnice su raspravili smjer djelovanja, uz uvažavanje složenosti situacije na terenu. Rasprava je obuhvatila i posljedice nove nestabilnosti na EU i svijet u cjelini, uključujući potrebu da EU: ostane zagovornik mira i poštovanja međunarodnog prava, zagovara izbjegavanje regionalne eskalacije sukoba, radi na osiguravanju dostave humanitarne pomoći stanovništvu u potrebi, radi na angažmanu s regionalnim akterima radi traženja trajnog i održivog mira utemeljenog na dvodržavnom rješenju, jasno razmotri sigurnosne, migracijske i druge posljedice za EU.

Članovi i članice Europskog vijeća su prethodno 15. listopada usuglasili i objavili zajedničku izjavu u kojoj se utvrđuje zajedničko stajalište o razvoju situacije na Bliskom istoku. Europsko vijeće osudilo je brutalne i neselektivne terorističke napade Hamasa u Izraelu te istaknulo pravo Izraela na obranu u skladu s humanitarnim i međunarodnim pravom u slučaju takvih nasilnih i neselektivnih napada. Naglašena je važnost zaštite svih civila u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Europsko vijeće također poziva Hamas da oslobodi sve taoce bez preduvjeta te naglašava važnost pružanja hitne humanitarne pomoći. Podcrtana je važnost sprječavanja eskalacije u regiji. Naglašava se da EU ostaje predana trajnom i održivom miru u regiji, utemeljenom na dvodržavnom rješenju kroz oživljavanje Bliskoistočnog mirovnog procesa. Ističe se i potreba za suradnjom s legitimnim palestinskim vlastima te regionalnim i međunarodnim partnerima koji bi mogli imati pozitivnu ulogu u sprečavanju daljnje eskalacije.

Predsjednik Vlade Plenković pozdravio je održavanje izvanrednog sastanka. Osim žurne evakuacije državljana država članica EU-a, prioriteti su oslobađanje talaca Hamasa, izbjegavanje civilnih žrtava, zaštita civila i humanitarna potpora civilnom stanovništvu u Gazi, te izbjegavanje eskalacije sukoba u regiji putem snažnog angažmana s ključnim partnerima. Čvrsto je osudio napad Hamasa na Izrael i podržao pravo Izraela na samoobranu te na zaštitu i sigurnost, uz poštovanje međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog prava. Pozdravio je posjet predsjednice Europskog parlamenta i predsjednice Europske komisije Izraelu. Osudio je antisemitske incidente i podsjetio da Hrvatska predsjedja Međunarodnim savezom za sjećanje na holokaust (IHRA), te dodao da se istog dana, 17. listopada, u Zagrebu održao i sastanak Izvršnog odbora Svjetskog židovskog kongresa (WJC).

Redovni sastanak Europskog vijeća, 26.–27. listopada 2023.

Ključne teme sastanka bile su: ruska agresija na Ukrajinu i odgovor Europske unije, situacija Bliskom istoku, te prijedlog revizije Višegodišnjeg financijskog okvira 2021.–2027. (VFO), Europsko vijeće (EV) također je raspravilo dugoročnu gospodarsku konkurentnost i rast EU-a i održalo stratešku raspravu o migracijama. Čelnici i čelnice su se također osvrnuli na potrebu djelovanja u kontekstu prirodnih katastrofa i razmotrili pripreme za Konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama 2023. u Dubaiju (COP28). U sklopu rasprave o vanjskim

odnosima, čelnici i čelnice su raspravili o Kosovu, odnosima Armenije i Azerbajdžana te Sahelu.

Na marginama sastanka Europskog vijeća održan je sastanak na vrhu država europodručja.

Hrvatsku je na oba sastanka predstavljao **predsjednik Vlade Plenković**. Predsjednik Vlade se prije sastanka Europskog vijeća sastao s povjerenikom Europske komisije za proračun i administraciju Johannesom Hahnom, s kojim je razgovarao o hrvatskim stavovima o srednjoročnoj reviziji VFO-a. Također se sastao s potpredsjednicom Europske komisije Dubravkom Šuicom za demografiju i demokraciju, a razgovarali su o instrumentima za upravljanje demografskim promjenama u EU-u, koje je Europska komisija objavila 11. listopada, a što je ključno pitanje za velik broj država članica EU-a, uključujući i Hrvatsku. Predsjednik Vlade se sastao i s predsjednikom Europskog vijeća Charlesom Michelom, kojom prigodom su razmotrili ključne teme na dnevnom redu sastanka Europskog vijeća.

Razmjena mišljenja s predsjednicom Europskog parlamenta

Sukladno uobičajenoj praksi, a prije formalnog početka sastanka Europskog vijeća, čelnicima i čelnicama se obratila **predsjednica Europskog parlamenta** (EP) Roberta Metsola. Govorila je o situaciji na Bliskom istoku, Ukrajini, europskoj perspektivi država kandidatkinja za članstvo, reformi Višegodišnjeg financijskog okvira i potrebama koje donose novi prioriteti, te migracijama.

Ukrajina

Čelnicima i čelnicama se video-vezom obratio **predsjednik Ukrajine Volodimir Zelenskij**. Informirao je čelnike o stanju na terenu, zahvalio Europskoj uniji za svu podršku (proračunsku, bilateralnu, dugoročnu), prenio svoje viđenje vezano uz korištenje imobiliziranih i zamrznutih sredstava, upozorio na zaobilazanje sankcija i pozvao na suradnju EU-a međunarodnih partnera u sprječavanju istoga, te pozvao na novi paket sankcija. Zelenskij je također pozvao na jedinstvo (spram Ukrajine, unutar EU-a, transatlantsko, te spram Bliskog istoka). Informirao je i o onome što Ukrajina poduzima u sklopu procesa europske integracije, naglasio da je Ukrajina predana reformama i ne traži nikakve popuste u procesu pristupanja, te pozvao čelnike da donesu odluku o otvaranju pregovora s Ukrajinom.

Čelnici i čelnice EU-a oštro su osudili rat Rusije protiv Ukrajine i potvrdili potporu EU-a Ukrajini, uključujući nastavak financijske, gospodarske, humanitarne, vojne i diplomatske potpore dok god to bude potrebno. Potvrdili su da će EU i države članice nastaviti raditi na tome da se osigura široka međunarodna potpora sveobuhvatnom, pravednom i trajnom miru te ključnim načelima i ciljevima formule za mir u Ukrajini. Raspravili su načine usmjeravanja izvanrednih prihoda privatnih subjekata koji izravno proizlaze iz imobilizirane ruske u potporu Ukrajini te njezin oporavak i obnovu. Europsko vijeće je pozdravilo ishod Međunarodne donatorske konferencije o humanitarnom razminiranju u Ukrajini koja se održala u Zagrebu 11.–12. listopada 2023., a uključuje potporu za učinkovito upravljanje protuminskim djelovanjem. Čelnici i čelnice su također raspravili kako osigurati odgovornost za vođenje agresivnog rata protiv Ukrajine i druga najteža kaznena djela prema međunarodnom pravu, osudili nezakonitu deportaciju ukrajinske djece i drugih civila, te razmotrili djelotvornu

provedbu i sprečavanje zaobilaženja sankcija. Čelnici i čelnice su osudili vojnu potporu koju Bjelarus i Iran pružaju Rusiji te pozvali sve zemlje, osobito Sjevernu Koreju, da ne pružaju materijalnu ili drugu potporu ruskom ratu. U tom kontekstu EU će intenzivirati suradnju s partnerima u borbi protiv lažnih ruskih diskursa i dezinformacija o ratu. Dodatno su raspravili globalnu sigurnost opskrbe hranom i korištenje hrane kao oružja od strane Rusije, naglasivši važnost sigurnosti i stabilnosti u Crnome moru, presudnih za održiv izvoz žitarica. Europsko vijeće je pozdravilo produljenje privremene zaštite za raseljene osobe iz Ukrajine do ožujka 2025. te zaključilo da će EU nastaviti blisko surađivati s Ukrajinom, Moldovom i Gruzijom te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.

Predsjednik Vlade Plenković je podržao kontinuiranu potporu Ukrajini u svim oblicima, što Hrvatska također nastavlja činiti. Izrazio je snažnu potporu uspostavi Instrumenta za Ukrajinu kao dobrog instrumenta za dugoročno usmjeravanje potpore EU-a Ukrajini. Zahvalio je svim partnerima, posebice Europskoj komisiji i španjolskom predsjedništvu Vijećem na sudjelovanju i pomoći u organizaciji Konferencije o humanitarnom razminiranju u Zagrebu, na kojoj je potvrđena snažna potpora EU i drugih partnera u daljnjem procesu razminiranja u Ukrajini. Predstavnici nazočnih država istaknuli su svoju dosadašnju i buduću pomoć za razminiranje Ukrajine u iznosu od gotovo pola milijarde eura, a Hrvatska je najavila donaciju od dodatnih pet milijuna eura. Što se tiče europskog puta Ukrajine (i Moldove), pozdravio je namjeru da se priznaju naponi koje su te zemlje poduzele, no istovremeno je pozvao Europsku komisiju i Europsko vijeće da ne zaborave BiH. Pitanje proširenja EU-a sada moramo gledati kroz geopolitičku prizmu. Istovremeno, otvaranje pregovora ne znači automatski ulazak u EU, radi se o dugotrajnom i kompleksnom procesu. Stoga je odluka o otvaranju pregovora važna politička poruka koja istovremeno ima geopolitičku i geostratešku dimenziju, a ujedno podržava i reformske napore.

Bliski istok

Na redovnom sastanku Europskog vijeća čelnici i čelnice potvrdili su stavove istaknute u njihovoj Izjavi usvojenoj 15. listopada 2023., uoči izvanrednog (video) sastanka koji je održan 17. listopada 2023.

U usvojenim zaključcima, Europsko vijeće najoštrije osuđuje Hamas, priznaje pravo Izraela na obranu u skladu s međunarodnim pravom i međunarodnim humanitarnim pravom, te poziva Hamas da smjesta i bez ikakvog uvjetovanja oslobodi sve taoce. Naglasili su da je važno osigurati zaštitu svih civila u svakom trenutku te izrazili najdublju zabrinutost zbog sve teže humanitarne situacije u Gazi i pozvali na pristup humanitarne pomoći kako bi se doprlo do onih kojima je potrebna pomoć, među ostalim putem humanitarnih koridora i stanika za humanitarne potrebe. Čelnici i čelnice su naglasili da će EU surađivati s partnerima u regiji kako bi se zaštitili civili, osiguralo da terorističke organizacije ne zloupotrijebe tu pomoć, te olakšao pristup hrani, vodi, zdravstvenoj skrbi, gorivu i skloništu. Podcrtali su da je potrebno surađivati s partnerima u regiji, uključujući Palestinsku samoupravu, kako bi se izbjegla regionalna eskalacija. Također su izrazili potporu dvodržavnom rješenju i pozdravili diplomatske inicijative, među ostalim, potporu skorom održavanju međunarodne mirovne konferencije.

Predsjednik Vlade Plenković ponovio je poruke s izvanrednog sastanka Europskog vijeća održanog 17. listopada, u potpunosti podržavši jasnu zajedničku poruku osude Hamasovog

napada na Izrael i priznanje prava na obranu Izraela, uz poštivanje međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog prava. Hrvatska također dijeli snažno zalaganje svih država članica EU-a za sprječavanje civilnih žrtava i sprječavanje regionalne eskalacije sukoba te dostavu humanitarne pomoći.⁶

Višegodišnji financijski okvir 2021.–2027.

Europsko vijeće provelo je razmjenu mišljenja o predloženoj srednjoročnoj reviziji Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. te pozvalo Vijeće da nastavi s radom radi postizanja dogovora do kraja godine. Cilj ove rasprave čelnika bio je davanje političkih smjernica za nastavak pregovora.

Postojeći sedmogodišnji proračun EU-a za koji je politički dogovor postignut 2020. godine potrebno je prilagoditi novim izazovima s kojim se države članice suočavaju, a odnose se na nekoliko velikih kriza i izazova – posljedice rata u Ukrajini, energetske krize, situacije na Bliskom istoku. Argumentacija za srednjoročnu reviziju jest da su dosegnute granice fleksibilnosti postojećeg financijskog okvira te da nova geopolitička stvarnost i nove potrebe koje dotična nalaže, zahtijevaju žurno osiguravanje dodatnih financijskih sredstava za provedbu nekih od ključnih EU politika, ali i novih prioriteta.

Glavni razlozi i prijedlozi revizije odnose se stoga na dugoročnu financijsku potporu Ukrajini; upravljanje migracijama i suzbijanje nezakonitih migracija, jačanje partnerstava s ključnim trećim zemljama i rješavanje hitnih situacija (uključujući posljedice velikih prirodnih katastrofa); promicanje dugoročne konkurentnosti na ključnim tehnologijama putem Europske platforme za strateške tehnologije (STEP); te tehničke prilagodbe novim ekonomskim okolnostima (viši troškovi financiranja u okviru instrumenta NextGenerationEU (EURI instrument)).

Predsjednik Vlade Plenković rekao je da Hrvatska smatra važnim postizanje političkog dogovora o cijelom paketu preispitivanja Višegodišnjeg financijskog okvira do kraja godine, a kako bi se pravovremeno postigao dogovor s Europskim parlamentom i sredstva postala dostupna čim prije. Smatramo da revidirani paket mora postići ravnotežu između novih sredstava koja su potrebna radi novih prioriteta te održivog rasta i razvoja država članica EU-a. Predsjednik Vlade je stoga izrazio zadovoljstvo činjenicom da se u procesu preispitivanja poštuje jedan od ključnih stavova Hrvatske, a to je da ona ne zadire u postojeće nacionalne omotnice za kohezijsku i poljoprivrednu politiku. Hrvatska podržava tri glavna prioriteta ovog preispitivanja – dugoročnu potporu Ukrajini, upravljanje granicama i migracijama, te jačanje dugoročne konkurentnosti i otpornosti gospodarstva EU-a, a što uključuje i uspostavu STEP instrumenta. Dodatno podržavamo i povećanje pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (*Solidarity and Emergency Assistance Reserve, SEAR*), s ciljem suzbijanja posljedica katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama, uključivo ekstremne vremenske prilike. U sklopu dodatnih sredstava za Ukrajinu smatramo važnim uključiti podršku razminiranju, a u segmentu

⁶ Vlada Republike Hrvatske donijela je 25. listopada 2023. Odluku o upućivanju žurne humanitarne pomoći stanovništvu Pojasa Gaze u iznosu od 250.000,00 eura.

koji se odnosi na migracije na odgovarajući način uzeti u obzir povećane potrebe zemalja na vanjskim granicama EU-a, što uključuje i Hrvatsku.

Gospodarstvo i konkurentnost

Čelnici i čelnice su i ovom prigodom nastavili raspravu o osiguravanju dugoročne konkurentnosti Europske unije, utemeljene na snažnoj gospodarskoj osnovi i potpuno funkcionalno jedinstveno tržište. Na taj način će EU biti sposobna odgovoriti na sve složenije izazove s kojima se suočava, uključujući promjenjivu demografsku sliku i rastuće globalno tržišno natjecanje. Čelnici i čelnice su se složili da EU stoga treba ojačati svoju industrijsku i tehnološku bazu te poboljšati svoju gospodarsku otpornost, sigurnu povezivost, pristup globalnom tržištu i produktivnost kako bi ostvarila stratešku autonomiju uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva.

Europsko vijeće razmotrilo je dosad ostvaren napredak te pozvalo na ubrzanje djelovanja na brojnim područjima, poput razvoja konkurentne prednosti EU-a na području digitalnih i čistih tehnologija; osiguravanja opskrbe čistom i cjenovno pristupačnom energijom; smanjivanja ključnih ovisnosti i diversifikacije lanaca opskrbe; poticanja prijelaza na kružno gospodarstvo, te smanjivanja regulatornog opterećenja. Europsko vijeće je također pozvalo na postizanje dogovora i ubrzano daljnje djelovanje u vezi s nekoliko ključnih zakonodavnih prijedloga i dokumenata, kao i na rad na otklanjanju učinaka narušavanja tržišnog natjecanja, koje uzrokuju carine i subvencije globalnih aktera, te na reviziju gospodarskog upravljanja.

Predsjednik Vlade Plenković podržao je nastavak rada na instrumentima koji će predstavljati dio šireg i zajedničkog odgovora na isprepletene krize te promicanje politika koje će osigurati dugoročan i održiv gospodarski rast te ujednačen razvoj svih dijelova EU-a. Pritom, jedinstveno tržište ostaje u srži naše dugoročne konkurentnosti i moramo iskoristiti njegov puni potencijal. Hrvatska je posebno zadovoljna da je na razini EU prepoznata važnost suočavanja s demografskim promjenama, kao jednim od ključnih izazova u ostvarivanju dugoročnog blagostanja i konkurentnosti EU-a.

Migracije i ostale točke

Nastavno na prethodno održanu raspravu o migracijama na neformalnom sastanku čelnika u Granadi, Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o **migracijama**, primivši na znanje pismo koje je ususret sastanku Europskog vijeća uputila predsjednica Europske komisije s pregledom do sada učinjenog.

Predsjednik Vlade Plenković pridružio se osudi terorističkih napada na europskom tlu, u kojima su ubijeni francuski i švedski državljani. Imamo zajedničku zadaću pružiti sigurnost svim EU građanima i stoga moramo pojačati suradnju s ključnim partnerima radi sprječavanja nezakonitih migracija i osigurati učinkovite procedure povratka. Hrvatska u tom smislu poziva na žurno zaključivanje među-institucionalnih pregovora o Paktu o migracijama i azilu. U kontekstu nezakonitih migracija najvažnije je zaštititi vanjske granice Europske unije, prije svega one između Grčke i Turske i Bugarske i Turske te nastaviti vršiti pritisak na države jugoistočne Europe da usklade vizne režime s onim EU-a. Dodatno, vezano uz situaciju na

zapadno-balkanskom pravcu, Hrvatska se zalaže za jačanje vlastitih operativnih sposobnosti država zapadnog Balkana, u sklopu čega smatramo važnim i mogućnost djelovanja Frontexa na njihovom teritoriju. Hrvatska posebno zagovara dolazak Frontexa u BiH, što bi pomoglo da se smanji tijek ilegalnih migranata iz BiH prema Hrvatskoj. Važnost vanjske dimenzije migracija treba se odraziti i u reviziji Višegodišnjeg financijskog okvira. Hrvatska se stoga snažno zalaže za osiguranje dodatnih sredstava za rješavanje izazova migracija, s fokusom na upravljanje i zaštitu vanjske granice EU-a te bolje upravljanje migracijama općenito.

Europsko vijeće je također oštro osudilo nedavne **terorističke napade** u Francuskoj i Belgiji, naglasivši da je EU ujedinjena i odlučna u borbi protiv terorizma, mržnje i nasilnog ekstremizma svih vrsta.

Europsko vijeće ponovilo je nužnost pružanja globalnog odgovora na **klimatsku krizu**, podcrtavši povećanu učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih uvjeta i prirodnih katastrofa. Europsko vijeće je također razmotrilo pripreme za Konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama 2023. u Dubaiju (COP 28).

S obzirom na oštećenje kritične infrastrukture u Baltičkom moru izazvano vanjskim djelovanjem, Europsko vijeće naglasilo je potrebu za djelotvornim mjerama za jačanje otpornosti i jamčenje **sigurnosti kritične infrastrukture**.

Vanjski odnosi

Europsko vijeće je izrazilo zabrinutost zbog sigurnosnog stanja na sjeveru **Kosova** i oštro osudilo nasilni napad na kosovsku policiju u rujnu. EU očekuje uhićenje i brzo privođenje pravdi počinitelja, te potpunu suradnju i poduzimanje svih potrebnih koraka u tom pogledu od strane Srbije. Europsko vijeće je naglasilo da Kosovo i Srbija moraju kontinuirano ulagati napore u smirivanje napetosti, kao i osigurati održavanje novih izbora na sjeveru Kosova, uz aktivno sudjelovanje kosovskih Srba. Sve drugo od toga bi moglo imati posljedice. Europsko vijeće izražava žaljenje zbog toga što nijedna od stranaka nije provela Sporazum na putu prema normalizaciji ni njegov Prilog o provedbi, kao ni druge sporazume postignute u okviru dijaloga uz posredovanje EU-a, pozvavši Kosovo i Srbiju da ih provedu bez odgode i preduvjeta. To uključuje osnivanje Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom. Europsko vijeće je zaključilo da je normalizacija odnosa ključan uvjet na europskom putu obiju stranaka te bi izostankom napretka mogle izgubiti važne prilike.

Europsko vijeće je također naglasilo da će EU nastaviti blisko surađivati sa zemljama zapadnog Balkana te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.

Predsjednik Vlade Plenković je izrazio žaljenje oko nemogućnosti postizanja napretka u razgovorima između Kosova i Srbije i oko činjenice da se umjesto nastavka normalizacije odnosa dogodila eskalacija prije par tjedana (*nasilni napad na policiju u Banjskoj na Kosovu od strane oružanih skupina povezanih sa Srbijom*), a koju je EU snažno osudila i najavila nastavak pojačanog angažmana. Vezano uz zemlje zapadnog Balkana i proširenje, očekuje se objava izvješća Europske komisije o napretku zemalja u procesu proširenja. Predsjednik Vlade

je kolege izvijestio o svom prošlotjednom posjetu BiH te se ponovo založio za donošenje odluke o otvaranju pregovora s BiH, a koja treba učiniti dodatne iskorake i ispuniti utvrđene prioritete u reformama. Izrazio je uvjerenje Hrvatske da BiH mora moći započeti proces pregovora, jer će to znatno olakšati unutarnje reforme i transformaciju zemlje te dati dodatan poticaj uključivanja svih relevantnih dionika u taj proces.

Europsko vijeće istaknulo je svoju potporu promicanju održivog i trajnog mira između **Armenije i Azerbajdžana** na temelju načelâ priznavanja suvereniteta, nepovredivosti granica i teritorijalne cjelovitosti. Istaknulo je važnost jamčenja prava i sigurnosti Armenaca iz Gorskog Karabaha te poduprlo proces normalizacije slijedom sastanaka u Bruxellesu i pozvalo stranke da surađuju u dobroj vjeri i do kraja godine dovrše taj proces.

Europsko vijeće održalo je i stratešku raspravu o stanju u **Sahelu**, izrazivši zabrinutost zbog stalnog pogoršanja sigurnosnog i humanitarnog stanja, koje otežava politička nestabilnost. Europsko vijeće je istaknulo da je stabilnost Sahela i šire regije, uključujući susjedne obalne države, od iznimne važnosti za sigurnost i prosperitet i stanovništva koje živi u Sahelu.

Sastanak na vrhu država europodručja

Sastanak na vrhu država europodručja održan je u uključivom sastavu i bio je usmjeren na gospodarsku i financijsku situaciju u EU. Čelnici i čelnice raspravljali su i o koordinaciji fiskalnih politika, bankovnoj uniji i digitalnom euru. Sastanak je rezultirao zajedničkom izjavom.

Čelnici i čelnice su izjavili da su gospodarstva članica europodručja pokazala iznimnu otpornost na brojne gospodarske šokove i nastavila rasti, no sa smanjenim zamahom. Naglasili su da je inflacija ključan problem, te da je presudno da se nastavi postupak dezinflacije. Istaknuli su da su pravila za koordinaciju nacionalnih fiskalnih politika ključna za ekonomsku i monetarnu uniju te za podupiranje otpornosti i stabilnosti europodručja i EU-a u cjelini. Čelnici su pozvali Euroskupinu da nastavi pomno pratiti gospodarska kretanja.

Čelnici i čelnice su primili na znanje tekući rad Euroskupine na budućnosti europskih tržišta kapitala i financijskih tržišta, uključujući jačanje ulaganja privatnog sektora, oslobađanje financijskih sredstava za zajedničke izazove, te pokazivanje vodstva u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Na sljedećem sastanku na vrhu država europodručja u ožujku 2024. preispitat će ostvareni napredak.

Čelnici i čelnice su zaključili da je bankarski sektor EU-a otporan i ima stabilnu kapitalnu i likvidnosnu poziciju, a bankovna unija znatno je povećala otpornost bankarskog sustava EU-a. U tom su kontekstu pozvali na nastavak ulaganja napora u dovršetak bankovne unije, u skladu s izjavom Euroskupine od 16. lipnja 2022.

Čelnici i čelnice država europodručja primili su na znanje rad uložen u ostvarivanje napretka u pogledu digitalnog eura, uključujući prijedlog Europske komisije u vezi s paketom o jedinstvenoj valuti i odluku Europske središnje banke da prijeđe u sljedeću fazu istraživačkog rada.

Predsjednik Vlade Plenković je naglasio da gospodarstvo EU-a pokazuje otpornost unatoč zahtjevnim okolnostima nastavljene visoke inflacije i manjih stopa rasta. Kao što je prethodno dogovoreno, trebamo nastaviti postupnu i realnu fiskalnu konsolidaciju, jačati fiskalnu održivost i osigurati sinergiju s monetarnom politikom radi smanjenja inflacije. Također je bitno nastaviti sa strukturnim reformama i zaštitom ulaganja radi jačanja otpornosti na buduće izazove. Hrvatsko je gospodarstvo nastavilo snažan rast, dosegnuvši rast BDP-a od 6,2% u 2022. godini. Hrvatska je također pokazala snažnu fiskalnu disciplinu; u 2022. smo zabilježili suficit od 0,1% BDP-a, a javni dug je smanjen na 68,2% BDP-a, dok se u 2023. očekuje minimalan deficit, te smanjenje javnog duga na 60,7% BDP-a. Reforme i ulaganja ostaju visoko među prioritetima, a odličan primjer je uspješna provedba Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Što se tiče okvira gospodarskog upravljanja, Hrvatska se slaže da on čini temelj učinkovite koordinacije politika i podržavamo što skoriji dogovor. Smatramo da je potrebno pronaći ravnotežu između fiskalne discipline i poticanja reformi i ulaganja radi postizanja zajedničkih prioriteta EU-a.

Europsko vijeće

Bruxelles, 30. lipnja 2023.
(OR. en)

EUCO 7/23

CO EUR 5
CONCL 3

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Sastanak Europskog vijeća (29. i 30. lipnja 2023.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

Europsko vijeće održalo je razmjenu mišljenja s glavnim tajnikom NATO-a Stoltenbergom o suradnji EU-a i NATO-a i euroatlantskoj sigurnosti, posebno nakon potpisivanja treće zajedničke izjave 10. siječnja 2023.

*

*

*

I. UKRAJINA

1. Europsko vijeće ponovno oštro osuđuje agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, koji predstavlja očito kršenje Povelje UN-a, te podsjeća na nepokolebljivu potporu Europske unije neovisnosti, suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica i potporu njezinu neotuđivom pravu na samoobranu od ruske agresije. Europska unija nastavit će pružati snažnu financijsku, gospodarsku, humanitarnu, vojnu i diplomatsku potporu Ukrajini i njezinu stanovništvu sve dok je to potrebno.
2. Europsko vijeće ponovno potvrđuje spremnost EU-a da Ukrajini pruža održivu vojnu potporu sve dok je to potrebno, posebno putem Misije EU-a za vojnu pomoć i Europskog instrumenta mirovne pomoći. Razmotrilo je napredak u isporuci i zajedničkoj nabavi milijuna komada topničkog streljiva i projektila za Ukrajinu. Ističe važnost stalnih napora koje države članice ulažu kako bi pomogle odgovoriti na hitne vojne i obrambene potrebe Ukrajine, ne dovodeći u pitanje poseban karakter sigurnosne i obrambene politike određenih država članica i uzimajući u obzir sigurnosne i obrambene interese svih država članica.

3. Europska unija i države članice spremne su zajedno s partnerima doprinijeti budućim obvezama prema Ukrajini u području sigurnosti, što će toj zemlji pomoći da se dugoročno obrani, spriječi činove agresije i odupre se nastojanjima da je se destabilizira. U tom će pogledu brzo razmotriti modalitete takvog doprinosa. Te će se obveze preuzeti uz puno poštovanje sigurnosne i obrambene politike određenih država članica i uzimajući u obzir sigurnosne i obrambene interese svih država članica. Europsko vijeće nastavit će se baviti tim pitanjem.
4. Europsko vijeće najoštrije osuđuje namjerno uništenje brane hidroelektrane Kahovka, koje ima razorne humanitarne, ekološke, poljoprivredne i gospodarske posljedice te ugrožava sigurnost i zaštitu nuklearne elektrane Zaporizja. Europska unija i njezine države članice spremne su pružiti dodatnu potporu Ukrajini, uz hitnu pomoć namijenjenu naporima pružanja pomoći koji se ulažu u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu. Europska unija u potpunosti podupire rad Međunarodne agencije za atomsku energiju na jačanju nuklearne sigurnosti i zaštite u Ukrajini.
5. Europska unija i njezine države članice pojačat će svoje diplomatske napore i nastaviti surađivati s Ukrajinom i drugim zemljama kako bi osigurale najširu moguću međunarodnu potporu ključnim načelima i ciljevima formule za mir u Ukrajini, među ostalim u okviru predstojećeg globalnog sastanka na vrhu o miru. Svaka inicijativa za sveobuhvatan, pravedan i trajan mir u Ukrajini mora se temeljiti na potpunom poštovanju njezine neovisnosti, suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti unutar njezinih međunarodno priznatih granica.

6. Europsko vijeće ističe potrebu da zajedno s partnerima osigura stabilnu, predvidljivu i održivu financijsku potporu Ukrajini u predstojećim godinama. Europsko vijeće ponovno poziva Europsku investicijsku banku da u bliskoj suradnji s Komisijom i međunarodnim financijskim institucijama pojača svoju potporu za najhitnije potrebe Ukrajine u vezi s infrastrukturom. Europska unija i dalje je predana podupiranju sanacije, oporavka i obnove Ukrajine, u koordinaciji s međunarodnim partnerima, među ostalim u područjima psihološke i psihosocijalne rehabilitacije i pomoći u razminiranju. Nadalje, Europsko vijeće razmotrilo je rad obavljen u vezi s imobiliziranom ruskom imovinom te poziva Vijeće, visokog predstavnika i Komisiju da ostvare napredak u tom radu, u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom te u koordinaciji s partnerima.

7. Europska unija i dalje je čvrsto predana osiguravanju toga da Rusija u potpunosti odgovara za svoj agresivni rat protiv Ukrajine. Europsko vijeće pozdravlja činjenicu da je Međunarodni centar za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine (ICPA) spreman započeti sa svojim aktivnostima potpore. Europsko vijeće razmotrilo je napore uložene u osnivanje suda za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine, uključujući rad u okviru temeljne skupine, te poziva na nastavak tog rada. Sud bi trebao imati najširu međuregionalnu potporu i legitimnost. Europsko vijeće pozdravlja donošenje Ljubljansko-haške konvencije o međunarodnoj suradnji u istragama i kaznenom progonu genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i drugih međunarodnih zločina te poziva sve zemlje da što prije postanu stranke te konvencije. Europsko vijeće ujedno pozdravlja uspostavu, u okviru Vijeća Europe, Registra štete prouzročene agresijom Ruske Federacije na Ukrajinu te poziva na nastavak rada.

8. Europsko vijeće najoštrije osuđuje nezakonitu deportaciju i transfer ukrajinske djece i drugih civila u Rusiju i Bjelarus koje provodi Rusija. Poziva Rusku Federaciju i Bjelarus da odmah osiguraju njihov siguran povratak.
9. Europsko vijeće raspravljalo je o naporima za daljnje povećanje pritiska na Rusiju kako bi se oslabila njezina sposobnost vođenja agresivnog rata, među ostalim putem sankcija, njihove potpune i djelotvorne provedbe i sprečavanja njihova izbjegavanja. U tom kontekstu pozdravlja donošenje 11. paketa sankcija. Europsko vijeće poziva suzakonodavce da brzo dovrše rad na predloženoj direktivi o usklađivanju kaznenih djela i sankcija za kršenje Unijinih mjera ograničavanja.
10. Europsko vijeće osuđuje kontinuiranu vojnu potporu koju Iran i Bjelarus pružaju agresivnom ratu Rusije. Bjelarus mora prestati dopuštati ruskim oružanim snagama da se koriste njegovim državnim područjem, među ostalim za raspoređivanje taktičkog nuklearnog oružja. Iran mora prestati dostavljati Rusiji bespilotne letjelice.
11. Europsko vijeće uvažava predanost Ukrajine i znatne napore koje ona ulaže u ispunjavanje potrebnih uvjeta u okviru njezina procesa pristupanja EU-u. Potiče Ukrajinu da nastavi provoditi reforme. Europska unija nastavit će blisko surađivati s Ukrajinom i podupirati njezina nastojanja da u potpunosti ispuni sve uvjete.
12. Europska unija nastavit će podupirati Republiku Moldovu u prevladavanju izazova s kojima se suočava zbog ruske agresije na Ukrajinu i u naporima u pogledu reformi koje ulaže na svojem europskom putu. Europsko vijeće uvažava predanost Republike Moldove i znatne napore koje ona ulaže u ispunjavanje potrebnih uvjeta u okviru njezina procesa pristupanja EU-u. Pozdravlja nedavno predstavljen paket potpore i pokretanje civilne Misije partnerstva EU-a. Pohvaljuje Republiku Moldovu zbog uspješne organizacije drugog sastanka na vrhu europske političke zajednice
1. lipnja 2023.

13. Europsko vijeće prima na znanje korake koje su nedavno poduzele gruzijske vlasti. Europska unija nastavit će blisko surađivati s Gruzijom kako bi joj pružila potporu u ispunjavanju potrebnih uvjeta za napredak na njezinu europskom putu.
14. Rusija i dalje upotrebljava hranu kao oružje, čime se ugrožava globalna sigurnost opskrbe hranom. Europsko vijeće duboko je zabrinuto zbog kontinuiranog usporavanja provedbe crnomorske inicijative za žitarice te poziva na brz i potpun nastavak njezinih aktivnosti. Koridori solidarnosti EU-a i dalje su ključni za jačanje globalne sigurnosti opskrbe hranom.
15. Europska unija ponovno izražava svoju predanost jačanju potpore raseljenim osobama, kako u Ukrajini tako i u Europskoj uniji, među ostalim putem primjerene i fleksibilne financijske pomoći državama članicama koje snose najveće opterećenje u vidu zdravstvenih troškova, troškova obrazovanja i životnih troškova izbjeglica.

II. GOSPODARSTVO

16. Europsko vijeće održalo je razmjenu mišljenja o trenutačnoj gospodarskoj situaciji.
17. Nakon izvješća predsjedništva Vijeća i Komisije Europsko vijeće razmotrilo je napredak u jačanju dugoročne konkurentnosti i produktivnosti Europe, s posebnim naglaskom na produbljivanju jedinstvenog tržišta, očuvanju njegova integriteta, njegovih četiriju sloboda i njegove otvorenosti, osiguravanju jednakih uvjeta i stvaranju regulatornog okvira kojim se potiče rast i smanjuje administrativno opterećenje, uz istodobno jačanje industrijske politike i smanjenje strateških ovisnosti, posebno u najosjetljivijim područjima.

18. Podsjećajući na svoje zaključke iz ožujka 2023. i s obzirom na ubrzanje usporedne tranzicije Unije prema zelenom i digitalnom gospodarstvu, Europsko vijeće:
- a) poziva suzakonodavce da ubrzaju rad na Prijedlogu akta o industriji s nultom neto stopom emisija i Prijedlogu akta o kritičnim sirovinama kako bi se dogovor postigao prije kraja aktualnog zakonodavnog ciklusa te poziva na ostvarenje napretka u radu na razvoju strateških tehnologija i jačanju njihovih lanaca vrijednosti;
 - b) naglašava važnost toga da Europska unija postane vodeća lokacija za razvoj umjetne inteligencije i potrebu za brzim iskorištavanjem mogućnosti i sagledavanjem rizika povezanih s određenim upotrebama umjetne inteligencije u cilju poticanja inovacija i povjerenja, promicanja ulaganja i prihvaćanja te doprinošenja postavljanju globalnih standarda i poziva suzakonodavce da brzo dovrše rad na Aktu o umjetnoj inteligenciji;
 - c) poziva Komisiju da predloži inicijativu za hitne mjere kako bi se osigurala dostatna proizvodnja i dostupnost najkritičnijih lijekova i sastojaka u Europi i diversificirali međunarodni lanci opskrbe te istodobno poziva suzakonodavce da nastave s radom na predloženoj reformi zakonodavstva o lijekovima, među ostalim u pogledu pristupa lijekovima te inovativnog i konkurentnog farmaceutskog sektora, i da ubrzaju taj rad;
 - d) pozdravlja stupanje na snagu Sporazuma o Jedinostvenom sudu za patente za države članice sudionice, a time i početak primjene jedinstvenog patenta, što će doprinijeti poticanju inovacija i konkurentnosti;
 - e) sa zanimanjem očekuje prvo godišnje preispitivanje napretka u jačanju konkurentnosti Unije te povećanju produktivnosti i rasta na sastanku u ožujku 2024.;

- f) poziva na predstavljanje neovisnog izvješća na visokoj razini o budućnosti jedinstvenog tržišta na sastanku u ožujku 2024. te poziva predstojeća predsjedništva Vijeća i Komisiju da, uz savjetovanje s državama članicama, ostvare napredak u tom radu;
 - g) poziva Komisiju da predstavi paket alata za rješavanje demografskih izazova, a posebno njihova učinka na konkurentsku prednost Europe.
19. Komisija je izvijestila o raspravama sa Sjedinjenim Državama o učincima Zakona o smanjenju inflacije (IRA). Europsko vijeće poziva Komisiju da uz potporu država članica procijeni učinak tog zakona na ulaganja i djelotvornost mjera poduzetih kao odgovor Europske unije i njezinih država članica te da nastavi s radom na praćenju i poboljšanju uvjeta za ulaganja.
20. Europsko vijeće naglašava potrebu za jačanjem gospodarske otpornosti i sigurnosti Unije kako bi se obranili njezini interesi na svjetskoj razini, uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva. Poziva na pristup kojim se pružaju razmjerni, precizni i ciljani odgovori na sigurnosne izazove na temelju procjene rizika.
21. Europsko vijeće održalo je raspravu o integriranim preporukama za pojedine zemlje kako ih je dogovorilo Vijeće, čime se omogućuje zaključenje europskog semestra 2023.
22. Europsko vijeće poziva Vijeće da ostvari napredak u radu na preispitivanju gospodarskog upravljanja u cilju dovršetka zakonodavnog rada u 2023.
23. Europsko vijeće prima na znanje predloženu reviziju višegodišnjeg financijskog okvira. Europsko vijeće nastavit će se baviti tim pitanjem.

III. SIGURNOST I OBRANA

24. Europsko vijeće razmotrilo je rad na provedbi svojih prethodnih zaključaka, Izjave iz Versaillesa iz ožujka 2022. i Strateškog kompasa.
25. Europsko vijeće podsjeća da je potrebno ojačati tehnološku i industrijsku bazu europskog obrambenog sektora i učiniti je inovativnijom, konkurentnijom i otpornijom, posebno u novom strateškom okružju koje zahtijeva spremnost na obranu i znatno povećanje dugoročnih strateških kapaciteta Europe kako bi preuzela veću odgovornost za vlastitu obranu.
26. U tom pogledu Europsko vijeće:
 - a) poziva na ostvarenje napretka u radu u svim područjima djelovanja za isporuku i zajedničku nabavu streljiva i projektila, posebno u pogledu Akta za podupiranje proizvodnje streljiva (ASAP) u cilju njegova brzog donošenja;
 - b) pozdravlja dogovor postignut o Aktu o jačanju europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA);
 - c) poziva Komisiju da predstavi prijedlog za europski program ulaganja u obranu (EDIP) radi jačanja kapaciteta i otpornosti europske obrambene tehnološke i industrijske baze, uključujući MSP-ove.
27. Europsko vijeće pozdravlja odluku o dodatnom povećanju financijske gornje granice Europskog instrumenta mirovne pomoći za 3,5 milijardi EUR kako bi se očuvalo globalno geografsko područje primjene Instrumenta, nastavila pružati vojna potpora Ukrajini i očuvala sposobnost Unije da spriječi krize i sukobe i brzo odgovori na njih te da izgradi kapacitete s pomoću svojih misija osposobljavanja.

28. Europsko vijeće pozdravlja napredak u provedbi Strateškog kompasa, među ostalim u pogledu kibernetičke sigurnosti i kibernetičke obrane, hibridnih prijetnji, vojne mobilnosti, svemira i pomorske sigurnosti. Također pozdravlja rad na jačanju civilnog ZSOP-a, posebno nedavno odobrenje novog pakta za civilni ZSOP.
29. Europsko vijeće pozdravlja rad na politici EU-a u području kibernetičke obrane i na preispitivanju alata EU-a za kibernetičku diplomaciju kako bi se ojačala sposobnost sprečavanja kibernetičkih napada, odvratanja od njih i odgovora na njih.

IV. KINA

30. Europsko vijeće nastavilo je stratešku raspravu o odnosima EU-a i Kine te je ponovno potvrdilo višedimenzionalan pristup politike EU-a prema Kini, u skladu s kojim je Kina istodobno partner, konkurent i sustavni suparnik. Bez obzira na različite političke i gospodarske sustave, Europska unija i Kina imaju zajednički interes nastaviti održavati konstruktivne i stabilne odnose koji se temelje na poštovanju međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima, uravnoteženom angažmanu i reciprocitetu.
31. Europska unija nastavit će surađivati s Kinom na prevladavanju globalnih izazova i potiče je na ambicioznije djelovanje u pogledu klimatskih promjena i bioraznolikosti, zdravstvene pripravnosti i pripravnosti na pandemije, sigurnosti opskrbe hranom, smanjenja rizika od katastrofa, otpisa duga i humanitarne pomoći.
32. Europska unija i Kina i dalje su važni trgovinski i gospodarski partneri. Europska unija nastojat će osigurati jednake uvjete kako bi njihov trgovinski i gospodarski odnos bio uravnotežen, recipročan i obostrano koristan. U skladu s programom iz Versaillesa, Europska unija nastavit će smanjivati ključne ovisnosti i ranjivosti, među ostalim u svojim lancima opskrbe, te će, kada je to potrebno i primjereno, raditi na smanjenju rizika i diversifikaciji. Europska unija ne namjerava se distancirati niti izolirati.

33. Kao stalna članica Vijeća sigurnosti UN-a Kina ima posebnu odgovornost poštovanja međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima, Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava. Stoga Europsko vijeće poziva Kinu da izvrši pritisak na Rusija da prekine svoj agresivni rat i odmah, potpuno i bezuvjetno povuče svoje snage iz Ukrajine.
34. Istočnokinesko more i Južnokinesko more od strateške su važnosti za regionalno i globalno blagostanje i sigurnost. Europska unija zabrinuta je zbog porasta napetosti u Tajvanskom tjesnacu. Europsko vijeće protivi se svim jednostranim pokušajima da se primjenom sile ili prisile promijeni *status quo*. Ono ponovno potvrđuje dosljednu politiku EU-a o „jedinstvenoj Kini”.
35. Europska unija i dalje se snažno zalaže za promicanje poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Europsko vijeće pozdravlja nastavak dijaloga o ljudskim pravima s Kinom. Ponovno izražava svoju zabrinutost u pogledu prisilnog rada, postupanja prema borcima za ljudska prava i pripadnicima manjina, stanja u Tibetu i Xinjiangu te u pogledu poštovanja prethodnih obveza koje je Kina preuzela u odnosu na Hong Kong.

V. VANJSKI ODNOSI

36. Europsko vijeće raspravljalo je o pripremama za sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a. To će biti prilika za obnovu i jačanje partnerstva koje se zasniva na zajedničkim vrijednostima, povijesti i kulturi te za postizanje dogovora o pozitivnom programu usmjerenom na budućnost. Redovitim i strukturiranim biregionalnim dijalogom osigurat će se praćenje i provedba konkretnih mjera u područjima od zajedničkog interesa, među ostalim trgovine i ulaganja. Europsko vijeće ističe važnost zajedničkog razmatranja globalnih kriza u području klime i okoliša, sve većih nejednakosti, mogućnosti koje pruža digitalna transformacija i potrebe za diversifikacijom lanaca opskrbe te dosad nezabilježenih prijetnji globalnoj sigurnosti i poretku utemeljenom na pravilima.

37. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o odnosima Europske unije s partnerima iz južnog susjedstva. U tom kontekstu Europsko vijeće pozdravlja rad ostvaren na uzajamno korisnom paketu sveobuhvatnog partnerstva s Tunisom, utemeljenom na stupovima koji su gospodarski razvoj, ulaganja i trgovina, prelazak na zelenu energiju, migracije i međuljudski kontakti, te podupire nastavak političkog dijaloga u kontekstu Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Tunisa. Ističe važnost jačanja i razvoja sličnih strateških partnerstava između Europske unije i partnera u toj regiji.
38. Podsjećajući na Izjavu sa sastanka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana u Solunu od 21. lipnja 2003., na izjave iz Sofije, Zagreba, Brda i Tirane koje su uslijedile i na svoje prethodne zaključke, posebno one od 23. i 24. lipnja 2022., Europsko vijeće ponovno ističe svoju potpunu i nedvosmislenu predanost perspektivi članstva zapadnog Balkana u EU-u i svoju potporu ubrzanju procesa pristupanja utemeljenog na zaslugama i povezanih reformi.
39. Europsko vijeće osuđuje nedavne nasilne incidente na sjeveru Kosova* i poziva na brzo smirivanje situacije na temelju ključnih elemenata koje je Europska unija već predstavila 3. lipnja 2023. Uključene strane trebale bi stvoriti uvjete za prijevremene izbore u svim četirima općinama na sjeveru Kosova. Ako se napetosti ne smire, doći će do negativnih posljedica. Od ključne je važnosti nastaviti dijalog uz posredovanje EU-a pod vodstvom visokog predstavnika i brzu provedbu Sporazuma o putu prema normalizaciji i njegova Priloga o provedbi. To uključuje osnivanje Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244 (1999) i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

40. U skladu s obvezama u pogledu multilateralizma preuzetima na sastanku na vrhu Europske unije i Afričke unije 17. i 18. veljače 2022., Europsko vijeće podupire pojačanu prisutnost Afričke unije u međunarodnim forumima, posebno u skupini G-20.

VI. ISTOČNO SREDOZEMLJE

41. Podsjećajući na svoje prethodne zaključke, Europsko vijeće i dalje je u potpunosti predano sveobuhvatnom rješenju ciparskog problema u okviru UN-a, u skladu s relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a, načelima na kojima se temelji EU i pravnom stečevinom. Europska unija poziva na brz nastavak pregovora te je spremna preuzeti aktivnu ulogu u podupiranju svih faza procesa pod vodstvom UN-a, s pomoću svih odgovarajućih sredstava koja su joj na raspolaganju.
42. Podsjećajući na svoje prethodne zaključke o odnosima EU-a i Turske, uključujući one iz lipnja 2021. i Izjavu iz ožujka 2021., te s obzirom na nedavne izbore u Turskoj, Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da Europskom vijeću podnesu izvješće o trenutačnom stanju odnosa EU-a i Turske, nadovezujući se na instrumente i mogućnosti koje je utvrdilo Europsko vijeće i u cilju strateškog djelovanja usmjerenog na budućnost.

VII. OSTALE TOČKE

43. Europsko vijeće prepoznaje izazove koje predstavljaju međusektorske i prekogranične krize ili prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, od kojih su mnoge pogoršane klimatskim promjenama i sigurnosnim okruženjem u Europi i svijetu koje se mijenja. Ističe važnost jačanja otpornosti u strateškim područjima putem pristupa pripravnosti i odgovoru koji obuhvaća sve opasnosti, uz upotrebu relevantnih mehanizama, uključujući Mehanizam Unije za civilnu zaštitu.

Europsko vijeće

Zaključci

30. lipnja 2023.

Zaključci predsjednika Europskog vijeća o vanjskoj dimenziji migracija

VANJSKA DIMENZIJA MIGRACIJA

1. Predsjednik je primio na znanje da Europsko vijeće izražava duboku žalost zbog strašnog gubitka ljudskih života u nedavnoj tragičnoj nesreći u Sredozemlju. Primio je na znanje da je Europska unija i dalje predana razbijanju poslovnog modela trgovaca ljudima i krijumčarskih mreža, uključujući instrumentalizaciju, te uklanjanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija kako bi se doprinijelo boljem rješavanju pitanja priljeva migranata i izbjeglo da ljudi kreću na takva opasna putovanja.
2. Migracije su europski izazov koji zahtijeva europski odgovor. Migracijska situacija na vanjskim granicama EU-a i unutar EU-a sveobuhvatno je preispitana te je primljen na znanje dosadašnji rad u okviru europskog odgovora. Predsjedništvo Vijeća i Komisija izvijestili su Europsko vijeće o kontinuiranom napretku u provedbi njegovih zaključaka od 9. veljače 2023., s naglaskom na vanjskim aspektima migracija i njihovim mehanizmima financiranja. Slijedom nedavnog pisma Komisije i nadovezujući se na dosadašnji napredak, intenzivirat će se rad u svim područjima djelovanja na svim migracijskim rutama, u skladu s međunarodnim pravom. Vijeće i Komisija i dalje će pomno pratiti i osiguravati provedbu zaključaka Europskog vijeća i o tome izvješćivati. Komisija će nastaviti raditi na elementima iz svojeg pisma, među ostalim na mobilizaciji postojećih financijskih sredstava EU-a za potporu privremenoj zaštiti.
3. Europsko vijeće nastavit će s preispitivanjem tog rada.
4. Primljeno je na znanje da su Poljska i Mađarska izjavile da, u kontekstu aktualnog rada na Paktu o migracijama i azilu, u skladu s prethodnim zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2016., lipnja 2018. i lipnja 2019., postoji potreba za postizanjem konsenzusa o djelotvornoj migracijskoj politici i politici azila, da bi u kontekstu mjera solidarnosti premještanje i preseljenje trebali biti na dobrovoljnoj osnovi te da bi se svi oblici solidarnosti trebali smatrati jednako valjanima, a ne služiti kao potencijalni čimbenik koji potiče nezakonite migracije.

[Zaključci predsjednika Europskog vijeća o vanjskoj dimenziji migracija - Consilium \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Council of the
European Union

Brussels, 18 July 2023
(OR. en)

12000/23

COLAC 98

NOTE

From: General Secretariat of the Council

To: Delegations

Subject: Declaration of the EU-CELAC Summit 2023

Declaration of the EU-CELAC Summit 2023

1. We, the Heads of State or Government of the European Union (EU) and of the Community of Latin American and Caribbean States (CELAC), and the Presidents of the European Council and the European Commission met in Brussels on 17 and 18 July 2023 for the third EU-CELAC Summit.
2. We commit to renewing and further strengthening our long-standing bi-regional partnership, which is founded on shared values and interests and strong economic, social and cultural ties.
3. We will reinforce our dialogue and foster extensive people-to-people contacts. We reaffirm that by working together as sovereign partners, we are stronger and better placed to face the multiple crises and challenges of our times including food insecurity, poverty, inequalities in both regions, supply chain disruptions, and rising inflation. We will also cooperate to mitigate the adverse effects of climate change and environmental degradation, according to the principle of equity and common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances.
4. We welcome the EU-Caribbean Leaders' meeting, as a tangible sign of strengthening of institutional engagement between the EU and the Caribbean, having regard to the specific needs and interests of the sub-region.
5. We look forward to the signature of the partnership agreement between the Organisation of African, Caribbean and Pacific States and the European Union and its Member States and the implementation of the regional protocol, which will further strengthen relations between the Caribbean and the EU.
6. We emphasise our commitment to foster cooperation and friendly relations between our peoples irrespective of the differences in our political systems and taking into consideration the differences in our economic and social or development levels. Inspired by our shared values and guided by the principles enshrined in the UN Charter, we will work together to shape our common future.

7. We reaffirm the shared values upon which our partnership is based remain unchanged: resilient, inclusive and democratic societies, the promotion, protection and respect of all human rights and fundamental freedoms, the rule of law, democracy, including free and fair, inclusive, transparent and credible elections and media freedom, inclusive multilateralism and international cooperation, based on the principles and objectives of the UN Charter and International Law, including the principles of sovereignty, self-determination, non-intervention in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of States and to refrain in their international relations from the threat or use of force against territorial integrity.

8. 75 years after the adoption of the Universal Declaration of Human Rights and 30 years after the adoption of the Vienna Declaration and Programme of Action, rule of law and human rights - be they civil, political, economic, social or cultural, including the right to development all of which are understood as universal, indivisible and interdependent - remain key principles of our renewed alliance. In this context, care must be taken to recognise the importance of ensuring universality, objectivity and non-selectivity in the consideration of human rights issues, and the elimination of double standards and politicization.

9. We commit to fighting multiple and intersecting forms of discrimination and gender based violence, and to promoting fundamental labour principles and rights and ILO core labour standards and conventions of decent work for all, gender equality, full and equal representation and participation of all women and girls in decision-making processes, rights of indigenous peoples as set out in the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, rights of the child, human rights defenders, and the rights of persons in situations of vulnerability and people of African descent.

10. We acknowledge and profoundly regret the untold suffering inflicted on millions of men, women and children as a result of the trans-Atlantic slave trade. We underline our full support to the related principles and elements contained in the Durban Declaration and Programme of Action, including the acknowledgment that slavery and the slave trade, including the transatlantic slave trade, were appalling tragedies in the history of humanity not only because of their abhorrent barbarism but also in terms of their magnitude, organized nature and especially their negation of the essence of the victims, and that slavery and the slave trade are a crime against humanity. CELAC referred to the CARICOM ten point Plan for Reparatory Justice.

11. With reference to UNGA Resolution A/77/7 of 3 November 2022 on the necessity of ending the economic, commercial and financial embargo imposed against Cuba, we recall our opposition to laws and regulations with extra-territorial effect. The re-designation of Cuba as a state sponsor of terrorism, and its maintenance on the list, has introduced obstacles to international financial transactions with the island.

12. We highlight the further progress on European and Latin American and Caribbean cooperation, and welcome the European integration and the CELAC consolidation, noting that CELAC has declared Latin America and the Caribbean as a Zone of Peace.

13. Regarding the question of sovereignty over the Islas Malvinas / Falkland Islands, the European Union took note of CELAC's historical position based on the importance of dialogue and respect for international law in the peaceful solution of disputes.

14. We further reaffirm our fundamental commitment to all the purposes and principles enshrined in the Charter of the United Nations, including the sovereign equality of all States and respect for their territorial integrity, and political independence, resolution of disputes by peaceful means and in conformity with the principles of justice and international law.

15. We express deep concern on the ongoing war against Ukraine, which continues to cause immense human suffering and is exacerbating existing fragilities in the global economy, constraining growth, increasing inflation, disrupting supply chains, heightening energy and food insecurity and elevating financial stability risks. In this sense, we support the need for a just and sustainable peace. We reiterate equally our support for the Black Sea Grain Initiative and the efforts of the UNSG to secure its extension. We support all diplomatic efforts aimed at a just and sustainable peace in line with the UN charter.

We recall our specific national positions as expressed in other fora, particularly at the United Nations Security Council and the United Nations General Assembly including in Resolutions No. ES- 11/1, dated 2 March 2022 and No. ES-11/6 dated 23 February 2023. We reaffirm our commitment to the Charter of the United Nations and International Law, including the need to respect the sovereignty, political independence and territorial integrity of all nations. It is essential to uphold international law and the multilateral system that safeguards peace and stability.

16. We recognise that planet Earth and its ecosystems are our home, and that “Mother Earth” is a common expression in a number of countries and regions in the framework of the resolution A/RES/77/169 of the United Nations General Assembly.

17. We underscore the need to strengthen the multilateral system and to promote more effective and inclusive global governance, respectful of international law. We commit to strengthening our bi-regional cooperation for the full implementation of the 2030 Agenda and will join forces to support the UN Secretary General in his efforts to reinvigorate multilateralism and ensure an effective and accelerated implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs). We will work to enhance cooperation and coordination, in relevant multilateral fora on issues of common interest, including human rights, labour rights, climate change and biodiversity loss, food and energy security, addressing and countering the world drug problem and organised crime, migration, health, digitalisation and taxation. We commit to contributing to the UN system reform efforts, including of the UN Security Council.

18. We further agree to strengthen our collaboration in international financial institutions and multilateral organisations, recognising that it is essential to have a fair, inclusive and effective multilateral system that allocates appropriate resources to sustainable development, responds to the specific needs of the most vulnerable countries, strengthens the level of participation and ensures the representation of developing countries and that promotes access – under favourable and transparent conditions – to the financial resources necessary to promote their economic stability and reduce external indebtedness, to improve the debt sustainability and build more equitable, prosperous, and just societies that contribute to sustainable development. We recognise and will explore the need to use criteria beyond GDP, such as climate vulnerability, to determine eligibility of countries to access concessional financing, and seek to provide a financial stimulus so that no country has to choose between fighting poverty and protecting the planet. We will follow closely the evolution of different initiatives such as of the Summit on a New Global Financing Pact, including the Paris Pact for People and Planet, the Addis Ababa Action Agenda and the Bridgetown Initiative.

19. We further reaffirm our strong joint commitment, in pursuit of the objective of UNFCCC, to tackle with ambition climate change by strengthening the full and effective implementation of the Paris Agreement, as well as our commitment to the Convention on Biological Diversity and the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, and the United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD), including all provisions on means of implementation and the swift ratification and implementation of the High Seas Treaty for the States Parties.

20. We encourage actions and commitments for the protection, conservation, restoration and sustainable use of the oceans in view of the 2024 ‘Our Ocean Conference’ in Greece, and the third UN Ocean Conference hosted by Costa Rica and France in Nice in June 2025, preceded by a high-level event on Ocean Action in Costa Rica in June 2024.

21. We recognise that the issue of sargassum significantly impacts the economies, marine flora, fauna, and fishing activities of the entire Greater Caribbean region. We understand the urgent need to present this situation to the United Nations General Assembly, seeking its declaration as a regional emergency.

22. We recognise the impact that climate change is having on all countries, affecting particularly developing and the most vulnerable countries, including Small Island Developing States, in the Caribbean, the EU's outermost regions, overseas countries and territories that are associated to the European Union, and landlocked developing countries.

23. We stress the importance to fulfil the commitment by developed countries jointly to mobilise promptly USD 100 billion per year for climate finance to support developing countries, and to double adaptation finance by 2025.

24. We are committed to leading a transformational shift towards a sustainable economy and to reforming and progressively eliminating environmentally harmful subsidies. We welcome the decisions adopted at COP 26 and COP 27, including our collective reaffirmation to pursue efforts to keep the 1,5C goal within reach. We agree to promote the acceleration of the deployment of renewable energies and the increase of energy efficiency at COP 28.

25. We particularly welcome the establishment of funding arrangements for Loss and Damage, including a Fund, and are committed to working towards its full operationalisation.

26. We reaffirm that the right to access to safe drinking water and sanitation has emphasized the centrality of water for life itself. In this regard, we highlight the necessity to implement integrated water resources management across sectors at all levels sustainably managing water resources, reducing water pollution, including through increased international cooperation. Furthermore, we take note of the UN Water Conference and the work towards the appointment of a Special Envoy for Water.

27. We recognise the importance of international cooperation in the post-pandemic period in order to promote sustainable development, with particular emphasis on addressing structural gaps in infrastructure, productivity, social, environmental and institutional issues, as well as on Disaster Risk Preparedness and Risk Management.

28. We recognise the potential contribution of the EU-LAC Global Gateway Investment Agenda, which will address investment gaps in line with the common priorities of the EU and Latin America and the Caribbean, with the goal of mobilising both private capital and public funding for sustainable development, including digital transformation, education, health infrastructures, energy production, environmental perspectives, raw materials and local value chains.

29. We stress the importance of cooperating to promote a responsible human-centric, values-based and inclusive model of digital transformation that protects privacy as a fundamental right, increases digital connectivity and cybersecurity, aims at closing digital gaps, fosters the trustworthy development and use of Artificial Intelligence, and contributes to trust in the digital economy. We welcome the work of the EU-CELAC Joint Initiative on Research and Innovation and wish to continue it.

30. We express our commitment to take forward the bi-regional partnership on local manufacturing of vaccines, medicines, and other health technologies, and strengthening health systems resilience to improve prevention, preparedness, and response to public health emergencies, in support of the CELAC Plan on Health Self-Sufficiency. We look forward to the progress of the ongoing discussions on a new legally binding instrument on pandemic prevention, preparedness, and response in the framework of the World Health Organisation, with the aim to agree it by May 2024.

31. We recognise the importance of open and fair trade based on internationally agreed rules, productive supply chains, and access to markets, and their contribution to promote sustainable development in its three mutually supportive dimensions, economic, social and environmental. In this respect, investment and cooperation with the aim of achieving closer integration in clean energy supply chains, including critical raw materials and technology transfer, would make a significant contribution to the SDGs. We will continue to further strengthen and develop trade and investment relations between the EU and CELAC countries and regions. We stress the importance of full implementation of Association and Trade Agreements between the EU and CELAC partners. We call for the ratification of agreements signed and currently applied. We welcome ongoing processes towards the signature of the modernised agreement between the EU and Chile and the EU and Mexico in the coming months. We take note of ongoing work between the EU and Mercosur.

32. We agree to consolidate and strengthen EU-CELAC cooperation initiatives in the field of citizen security and social justice, such as the EU-LAC Partnership on Justice and Security, by combatting organised crime in all its forms, as well as corruption and money laundering, including through capacity building. We recognise the significant challenge and the efforts made in the fight against international criminal groups, especially those involved in illicit drugs production and trafficking as well as the trafficking of firearms and human beings. Preventing and combatting the illicit trafficking of small arms and light weapons (SALW) is a priority in this regard, for this last purpose, the intervention of all relevant stakeholders is essential. We welcome the work of the EU-CELAC Coordination and Cooperation Mechanism on Drugs and wish to continue it.

33. On its twentieth anniversary, we reiterate the obligation of the States to advance in the Implementation of the United Nations Convention Against Corruption (UNCAC) and its mechanism. We welcome the Political Declaration emanating from the Special Session of the General Assembly against corruption (UNGASS 2021), as well as its follow-up resolution.

34. We recognise parliamentary diplomacy as an important dimension of the relationship and commend the constructive role played by the Euro-Latin American Parliamentary Assembly (EuroLat) and the ACP-EU Joint Parliamentary Assembly.

35. We welcome the work of the EU-LAC International Foundation, its strengthened role in the context of the bi-regional dialogue and progress in ratifications of the agreement establishing it.

36. We acknowledge the need to better and pro-actively inform our citizens and relevant stakeholders about mutual benefits of the CELAC-EU partnership.

37. We take note of the EU-LAC Forum, and the Business Round Table organised ahead of the Summit.

38. We express concern regarding the continuing deterioration of the public security and humanitarian situation in Haiti and call for continued sub-regional, regional and international efforts to support the process of dialogue between the Government, the various political parties, institutions and other actors of Haitian society, with the aim of drawing up a road map that will allow them to overcome the complex crisis that afflicts them. We call on the international community and organisations to support Haitian-led efforts to find a solution to this crisis, based on the principles of solidarity and international cooperation, with the consent and participation of Haitian authorities.

39. We reaffirm our full support for the peace process of Colombia, as well as the commitment to advance in dialogues with the National Liberation Army (ELN) guerrillas and other armed actors. We further recall our support to the full implementation of the 2016 Peace Agreement, adopted between the Government of Colombia and the FARC – EP.

40. We encourage a constructive dialogue between the parties to the Venezuelan-led negotiations in Mexico City.

41. Recognising our common strategic interest in regular high-level engagement between the EU and CELAC, we agree to hold Summits every two years, the next Summit in the CELAC region in 2025, and meetings of Foreign Affairs Ministers to take forward our shared commitments. We look forward to continuing examining the implementation of the bi-regional roadmap 2023-2025, presented at this Summit. A consultative coordination instance between the EU and CELAC will be set up to ensure continuity and follow-up between high-level meetings, prepare and organise EU-CELAC Meetings of Foreign Affairs Ministers.

This Declaration was endorsed by all countries with one exception due to its disagreement with one paragraph.

Izjava iz Granade

Mi, čelnici i čelnice Europske unije, okupili smo se u Granadi kako bismo obilježili početak procesa utvrđivanja općih političkih smjernica i prioriteta Unije u predstojećim godinama te odredili strateški smjer djelovanja za oblikovanje naše zajedničke budućnosti u korist svih.

Ponovno ističemo izvorno obećanje da će se europskim projektom osigurati mir, stabilnost i prosperitet za naše građane i građanke, pri čemu će nit vodilja biti naše vrijednosti i načela, temeljna prava, demokracija i vladavina prava.

Strateški program dogovoren u lipnju 2019. služio nam je kao orijentir za djelovanje. Pandemija i ruski agresivni rat protiv Ukrajine stavili su na kušnju našu otpornost i istaknuli potrebu da Unija ojača svoj suverenitet, što nas je potaknulo da donesemo važne odluke za zaštitu naših građana i građanki te naših gospodarstava.

Nakon našeg sastanka u Versaillesu odlučno smo djelovali. Na energetske cijene odgovorili smo znatnim smanjenjem naše ovisnosti i diversifikacijom naših izvora energije. Suočeni sa sve većim poremećajima u lancima opskrbe i međunarodnom konkurencijom, ojačali smo našu gospodarsku osnovu. Odlučni da preuzmemo veću odgovornost za vlastitu sigurnost i obranu te pomognemo Ukrajini, ojačali smo sposobnosti Europe. Nastavit ćemo podupirati Ukrajinu i njezine građane i građanke dokle god to bude potrebno. Također smo potvrdili da je budućnost država koje žele postati članice i njihovih građana i građanki u Europskoj uniji.

Potrebno je učiniti više. Danas smo u Granadi raspravljali o ključnim prioritetima i mjerama potrebnima za snažnu, dinamičnu, konkurentnu i povezanu Europu u svijetu koji se mijenja.

Na temelju Strateškog kompasa za sigurnost i obranu ojačat ćemo našu obrambenu spremnost i ulagati u sposobnosti razvojem naše tehnološke i industrijske baze. Usredotočit ćemo se i na vojnu mobilnost, otpornost u svemiru, suzbijanje kibernetičkih i hibridnih prijetnji te inozemne manipulacije informacijama diljem Unije. Ruski agresivni rat dodatno je istaknuo snagu transatlantskih odnosa.

Radit ćemo na našoj otpornosti i našoj dugoročnoj globalnoj konkurentnosti, čime ćemo zajamčiti da EU u ovom ključnom desetljeću raspolaže svim potrebnim alatima za osiguravanje održivog i uključivog rasta i globalnog vodstva. Uklonit ćemo slabosti i ojačati našu pripravnost na krizu, osobito u kontekstu sve većih klimatskih i okolišnih rizika i geopolitičkih napetosti. Pripremit ćemo se za potencijalne izazove i iskoristiti prilike za našu Uniju u zelenoj i digitalnoj tranziciji kako bismo osigurali održivost našega gospodarskog modela, pri čemu nitko neće biti zapostavljen. Posebno ćemo se usredotočiti na energetske učinkovitost i učinkovitost resursa, kružnost, dekarbonizaciju, otpornost na prirodne katastrofe i prilagodbu klimatskim promjenama.

Nastavit ćemo ulagati napore u izgradnju kohezivnijeg i međusobno povezanijeg jedinstvenog tržišta koje se temelji na inovacijama, uz očuvanje njegova integriteta, njegovih četiriju sloboda, njegove socijalne dimenzije i njegove otvorenosti, osiguravanje jednakih uvjeta i smanjenje administrativnog opterećenja, posebno za MSP-ove. Osigurat ćemo pristupačne cijene energenata, povećati naš energetske suverenitet i smanjiti vanjsku ovisnost u drugim ključnim područjima u kojima EU treba izgraditi dostatnu razinu kapaciteta kako bi zajamčio svoju gospodarsku i socijalnu dobrobit, kao što su digitalne tehnologije i tehnologije s nultom neto stopom emisija, ključni lijekovi i kritične sirovine te održiva poljoprivreda. Ulagat ćemo u istraživanje, obrazovanje i vještine budućnosti te pristupiti rješavanju demografskih izazova. Ojačat ćemo položaj koji imamo kao industrijska, tehnološka i trgovinska sila, stavljajući poseban naglasak na područja velike dodane vrijednosti u kojima već imamo konkurentnu prednost ili u kojima možemo postati predvodnik.

Intenzivirat ćemo suradnju s partnerima iz svih regija svijeta kako bismo zaštitili i poboljšali međunarodni poredak koji se temelji na pravilima i u čijem su središtu Ujedinjeni narodi, osigurali veću pravednost u multilateralnom sustavu i spriječili njegovu daljnju fragmentaciju. Mobilizirat ćemo i razvijati naše instrumente za vanjsko djelovanje. Sada je važnije nego ikad surađivati na jačanju i diversifikaciji naših lanaca opskrbe, poticanju sporazumâ o partnerstvu, trgovini i ulaganjima, promicanju održivog razvoja kako bismo ostvarili naše dogovorene ciljeve u pogledu nulte neto stope emisija te na jačanju pripravnosti na zdravstvene krize. Taj rad zahtijeva i oživljavanje globalne trgovine, u kojoj Svjetska trgovinska organizacija ima ključnu ulogu.

Proširenje je gestrateško ulaganje u mir, sigurnost, stabilnost i prosperitet. Njime se potiču poboljšanja gospodarskih i socijalnih uvjeta za europske građane i građanke te smanjuju razlike među zemljama i njime se moraju promovirati vrijednosti na kojima se Unija temelji. EU i buduće države članice moraju biti spremni s obzirom na izgleda za dodatno proširenu Uniju. Države koje žele postati članice moraju pojačati svoje napore u pogledu reformi, posebno u području vladavine prava, u skladu s prirodom procesa pristupanja koji se temelji na zaslugama i uz pomoć EU-a. Unija usporedno s tim mora obaviti potrebne interne pripreme radove i provesti potrebne reforme. Odredit ćemo svoje dugoročne ambicije i načine za njihovo postizanje. Posvetit ćemo se rješavanju ključnih pitanja povezanih s našim prioritetima i politikama te našim kapacitetom za djelovanje. Time će se ojačati EU i povećati europski suverenitet.

● Europsko vijeće Priopćenje za medije 6. listopada 2023. 17:10

Izjava predsjednika Europskog vijeća

Migracije su europski izazov koji zahtijeva europski odgovor. Pitanje nezakonitih migracija treba smjesta odlučno rješavati. Nećemo dopustiti da krijumčari odlučuju o tome tko ulazi u EU. Nastavit ćemo djelotvorno i brzo provoditi sve naše odluke. Slijedit ćemo sveobuhvatan pristup migracijama kojim se kombiniraju pojačano vanjsko djelovanje, uzajamno korisna sveobuhvatna partnerstva sa zemljama podrijetla i tranzita, rješavanje temeljnih uzroka migracija, prilike za legalne migracije, djelotvornija zaštita vanjskih granica EU-a, odlučna borba protiv organiziranoga kriminala, trgovine ljudima, krijumčarenja ljudi i instrumentalizacije migracija kao hibridne prijetnje, povećanje broja vraćanja, unutarnji aspekti, u skladu s međunarodnim pravom, načelima i vrijednostima EU-a, te zaštita temeljnih prava.

● Europsko vijeće Priopćenje za medije 15. listopada 2023. 16:56

Izjava članova i članica Europskog vijeća o situaciji na Bliskom istoku

Članovi i članice Europskog vijeća danas su donijeli izjavu kojom se utvrđuje zajedničko stajalište EU-a o razvoju situacije na Bliskom istoku.

Europska unija najoštrije osuđuje Hamas i njegove brutalne i neselektivne terorističke napade u cijelom Izraelu te duboko žali zbog gubitka života. Nema opravdanja za teror. Snažno ističemo pravo Izraela na obranu u skladu s humanitarnim i međunarodnim pravom u slučaju takvih nasilnih i neselektivnih napada. Ponovno naglašavamo da je važno osigurati zaštitu svih civila u svakom trenutku u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom.

Pozivamo Hamas da odmah oslobodi sve taoce bez ikakvih preduvjeta. Ponovno naglašavamo važnost pružanja hitne humanitarne pomoći i spremni smo u suradnji s partnerima nastaviti podupirati civile u Gazi kojima je pomoć najpotrebnija, osiguravajući pritom da terorističke organizacije ne zloupotrebljavaju takvu pomoć. Ključno je spriječiti eskalaciju u regiji.

I dalje smo predani trajnom i održivom miru utemeljenom na dvodržavnom rješenju ponovnim jačanjem napora u okviru bliskoistočnog mirovnog procesa. Ističemo potrebu za širokom suradnjom s legitimnim palestinskim vlastima te regionalnim i međunarodnim partnerima koji bi mogli imati pozitivnu ulogu u sprečavanju daljnje eskalacije.

Europsko vijeće

**Bruxelles, 27. listopada 2023.
(OR. en)**

EUCO 14/23

**CO EUR 11
CONCL 5**

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Sastanak Europskog vijeća (26. i 27. listopada 2023.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. UKRAJINA

1. Europsko vijeće ponovno oštro osuđuje agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, koji predstavlja očito kršenje Povelje UN-a, te ponovno potvrđuje nepokolebljivu potporu Europske unije neovisnosti, suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica i njezinu neotuđivom pravu na samoobranu od ruske agresije.
2. Europska unija nastavit će pružati snažnu financijsku, gospodarsku, humanitarnu, vojnu i diplomatsku potporu Ukrajini i njezinu stanovništvu dok god to bude potrebno.
3. Konkretno, Europska unija i njezine države članice nastavit će pružati održivu vojnu potporu Ukrajini, osobito putem Europskog instrumenta mirovne pomoći i Misije EU-a za vojnu pomoć, kao i putem bilateralne pomoći država članica. Europsko vijeće ističe važnost nastojanja država članica i potrebu da se odmah ubrza pružanje vojne potpore Ukrajini kako bi se pomoglo u ispunjavanju njezinih hitnih vojnih i obrambenih potreba, uključujući projekte i streljivo, osobito u okviru inicijative za milijun naboja topničkog streljiva, kao i sustave protuzračne obrane za zaštitu njezina stanovništva i njezine kritične i energetske infrastrukture.

Europska unija i države članice, zajedno s partnerima, dugoročno će doprinositi budućim obvezama prema Ukrajini u području sigurnosti, što će toj zemlji pomoći da se obrani, odupre nastojanjima da je se destabilizira i da spriječi činove agresije u budućnosti. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika da se, na temelju okvira koji Vijeće treba potvrditi, savjetuje s Ukrajinom u vezi s budućim obvezama EU-a u području sigurnosti te da o tim raspravama izvijesti na sastanku Europskog vijeća u prosincu.

Pružanje vojne potpore i ispunjavanje svih sigurnosnih obveza odvijat će se uz puno poštovanje sigurnosne i obrambene politike određenih država članica i uzimajući u obzir sigurnosne i obrambene interese svih država članica.

4. S obzirom na kontinuirane ruske napade na civilnu i kritičnu infrastrukturu Ukrajine Europska unija i njezine države članice pojačat će pružanje humanitarne pomoći Ukrajini i pomoći u području civilne zaštite, među ostalim opreme kao što su agregati za proizvodnju električne energije, energetske transformatori, mobilne postaje za grijanje te visokonaponska i rasvjetna oprema, kako bi se Ukrajini i njezinu stanovništvu pomoglo da se suoče s još jednom ratnom zimom.
5. Europska unija i njezine države članice nastavit će ulagati intenzivne diplomatske napore i surađivati s Ukrajinom i drugim zemljama kako bi osigurale najširu moguću međunarodnu potporu sveobuhvatnom, pravednom i trajnom miru te ključnim načelima i ciljevima formule za mir u Ukrajini, u cilju održavanja sastanka na vrhu o formuli za mir.
6. Rusija je odgovorna za golemu štetu prouzročenu njezinim agresivnim ratom protiv Ukrajine. U koordinaciji s partnerima potrebno je ostvariti odlučan napredak u vezi s načinima na koje bi se izvanredni prihodi privatnih subjekata koji izravno proizlaze iz imobilizirane ruske imovine mogli usmjeriti u potporu Ukrajini te njezin oporavak i obnovu, u skladu s primjenjivim ugovornim obvezama te s pravom EU-a i međunarodnim pravom. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da ubrzaju rad s ciljem podnošenja prijedloga. Europska unija i dalje je predana podupiranju sanacije, oporavka i obnove Ukrajine, uključujući proces razminiranja, u koordinaciji s međunarodnim partnerima. U tom kontekstu Europsko vijeće pozdravlja ishod Međunarodne donatorske konferencije o humanitarnom razminiranju u Ukrajini koja se održala u Zagrebu 11. i 12. listopada 2023., a uključuje potporu za učinkovito upravljanje protuminskim djelovanjem.

7. Rusija i njezino vodstvo moraju u potpunosti odgovarati za vođenje agresivnog rata protiv Ukrajine i druga najteža kaznena djela prema međunarodnom pravu. Europsko vijeće poziva na nastavak rada, među ostalim u okviru temeljne skupine, na uspostavi suda za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine koji bi imao najširu međuregionalnu potporu i legitimitet i na uspostavi budućeg mehanizma za naknadu štete. Nadalje, Europsko vijeće izražava potporu radu Međunarodnog kaznenog suda i osuđuje ruske pokušaje potkopavanja njegova međunarodnog mandata i funkcioniranja.
8. Europsko vijeće najoštrije osuđuje nezakonitu deportaciju i premještanje ukrajinske djece i drugih civila u Rusiju i Bjelarus te potiče Rusiju i Bjelarus da odmah osiguraju njihov siguran povratak.
9. Sposobnost Rusije da vodi svoj agresivni rat mora se, u bliskoj suradnji s partnerima i saveznicima, dodatno oslabiti, među ostalim daljnjim jačanjem sankcija te njihovom potpunom i djelotvornom provedbom i sprečavanjem njihova zaobilaženja, osobito kada je posrijedi visokorizična roba. Europsko vijeće osuđuje kontinuiranu vojnu potporu koju Iran i Bjelarus pružaju agresivnom ratu Rusije. Također poziva sve zemlje, osobito Demokratsku Narodnu Republiku Koreju, da ne pružaju materijalnu ili drugu potporu agresivnom ratu Rusije. Europska unija intenzivirat će suradnju s partnerima u borbi protiv lažnih ruskih diskursa i dezinformacija o ratu.
10. Europska unija duboko je razočarana činjenicom da je ruski parlament donio zakon o povlačenju ratifikacije Ugovora o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih pokusa (CTBT) od strane Ruske Federacije.

11. Jednostrana odluka Rusije da okonča provedbu crnomorske inicijative za žitarice i njezini namjerni napadi na ukrajinske objekte za skladištenje i izvoz žitarica, kao i njezini postupci u cilju ometanja slobode plovidbe u Crnome moru, dokaz su da Rusija i dalje hranu upotrebljava kao oružje i ugrožava globalnu sigurnost opskrbe hranom. Europsko vijeće naglašava važnost sigurnosti i stabilnosti u Crnome moru, presudnih za održiv izvoz žitarica. Podupire sve napore, uključujući napore UN-a, da se olakša izvoz ukrajinskih žitarica i drugih poljoprivrednih proizvoda u zemlje kojima je pomoć najpotrebnija, osobito u Africi i na Bliskom istoku. Europsko vijeće poziva na dodatno jačanje kapaciteta koridorâ solidarnosti EU-a kako bi se olakšali provoz i izvoz u te zemlje te poziva Komisiju da u tu svrhu predloži nove mjere.
12. Europsko vijeće pozdravlja produljenje privremene zaštite za raseljene osobe iz Ukrajine do ožujka 2025. Europska unija i dalje je predana pružanju potpore raseljenim osobama, kako u Ukrajini tako i u Europskoj uniji, među ostalim putem primjerene i fleksibilne financijske pomoći državama članicama koje snose najveće opterećenje u vidu zdravstvenih troškova, troškova obrazovanja i životnih troškova izbjeglica.
13. Europska unija nastavit će podupirati Republiku Moldovu u prevladavanju izazova s kojima se suočava zbog ruske agresije na Ukrajinu.
14. Europska unija nastavit će blisko surađivati s Ukrajinom, Republikom Moldovom i Gruzijom te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.

II. BLISKI ISTOK

15. Ponovno potvrđujući izjavu svojih članova od 15. listopada 2023., Europsko vijeće iznova najoštrije osuđuje Hamas zbog brutalnih i neselektivnih terorističkih napada diljem Izraela. Hamasovo korištenje civila kao ljudskog štita osobito je strašno zvjerstvo.

Europsko vijeće snažno naglašava pravo Izraela na obranu u skladu s međunarodnim pravom i međunarodnim humanitarnim pravom. Ponavlja svoj poziv Hamasu da smjesta i bez ikakvog uvjetovanja oslobodi sve taoce.

Europsko vijeće ponovno ističe važnost osiguravanja zaštite svih civila u svakom trenutku, u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Žali zbog pogibije svakog civila.

Europsko vijeće preispitalo je trenutačno stanje i daljnje postupanje u vezi s različitim područjima djelovanja, uključujući usklađene napore za pomoć građanima EU-a.

16. Europsko vijeće izražava najdublju zabrinutost zbog sve teže humanitarne situacije u Gazi i poziva na stalan, brz, siguran i neometan pristup humanitarne pomoći kako bi se došlo do onih kojima je potrebna pomoć putem svih potrebnih mjera, uključujući humanitarne koridore i stanke za humanitarne potrebe. Europska unija blisko će surađivati s partnerima u regiji kako bi se zaštitili civili, pružila pomoć i olakšao pristup hrani, vodi, zdravstvenoj skrbi, gorivu i skloništu, uz osiguravanje da terorističke organizacije ne zloupotrijebe takvu pomoć.
17. Europsko vijeće podsjeća na potrebu za izbjegavanjem regionalne eskalacije i suradnjom s partnerima u tom pogledu, što uključuje Palestinsku samoupravu.
18. Europska unija spremna je doprinijeti revitalizaciji političkog procesa na temelju dvodržavnog rješenja, među ostalim putem inicijative Dan mira (*Peace Day Effort*), pozdravlja diplomatske inicijative u području mira i sigurnosti te podupire skoro održavanje međunarodne mirovne konferencije.
19. Europsko vijeće ističe potrebu za borbom protiv širenja dezinformacija i nezakonitog sadržaja te u tom kontekstu ističe pravnu odgovornost platformi.

III. VIŠEGODIŠNJI FINANCIJSKI OKVIR ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.

20. Nakon detaljne razmjene mišljenja o predloženoj reviziji višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. Europsko vijeće poziva Vijeće da nastavi s radom u cilju postizanja općeg dogovora do kraja godine.

IV. GOSPODARSTVO

21. Europska unija suočava se sa sve složenijim izazovima, uključujući promjenjivu demografsku sliku i rastuće globalno tržišno natjecanje, te joj je potrebna snažna gospodarska osnova kojom se osiguravaju njezina dugoročna konkurentnost i jednaki uvjeti na unutarnjoj i globalnoj razini i čija su okosnica potpuno funkcionalno jedinstveno tržište i njegove četiri slobode. Europska unija treba ojačati svoju industrijsku i tehnološku bazu te poboljšati svoju gospodarsku otpornost, sigurnu povezivost, pristup globalnom tržištu i produktivnost kako bi ostvarila stratešku autonomiju uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva.

Pri ocjenjivanju dosad ostvarenog napretka Europsko vijeće naglasilo je potrebu za ubrzanjem rada na:

- a) razvoju konkurentske prednosti EU-a u području digitalnih i čistih tehnologija, među ostalim usmjeravanjem na inovacije, istraživanje, obrazovanje i vještine;
- b) osiguravanju dostatne opskrbe čistom i cjenovno pristupačnom energijom;
- c) smanjivanju najbitnijih ključnih ovisnosti i diversifikaciji lanaca opskrbe putem strateških partnerstava;
- d) poticanju prijelaza na gospodarstvo koje je u većoj mjeri kružno i
- e) smanjivanju regulatornog opterećenja.

22. Europsko vijeće:

- a) poziva suzakonodavce da brzo postignu dogovor o Europskom aktu o kritičnim sirovinama, Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija i reformi modela tržišta električne energije;
- b) poziva na brzo daljnje djelovanje u vezi s nedavnom komunikacijom Komisije o rješavanju pitanja nestašice lijekova u Europskoj uniji, uz istodobno osiguravanje boljeg pristupa lijekovima i jamčenje sigurnog i konkurentnog farmaceutskog sektora;
- c) poziva na početak rada na zajedničkim procjenama rizika s obzirom na preporuku o ključnim tehnološkim područjima;
- d) poziva Komisiju i države članice da dodatno poboljšaju okvirne uvjete za ulaganja, među ostalim s pomoću zajedničkog, jasnog i usklađenog regulatornog okvira i poslovnog okruženja koji više pogoduju konkurentnosti. Europsko vijeće poziva sve relevantne institucije da nastave s radom na pojednostavnjivanju propisa i smanjivanju nepotrebnog administrativnog opterećenja, uključujući obveze izvješćivanja, osobito za MSP-ove i *start-up* poduzeća. Također poziva Komisiju da u tom pogledu izradi dodatne prijedloge kako bi se iskoristile mogućnosti podatkovnog gospodarstva i standardiziranih poslovnih podataka;
- e) poziva Komisiju da nastavi raditi na otklanjanju drugih učinaka narušavanja tržišnog natjecanja, koje uzrokuju carine i subvencije globalnih aktera, kako bi se osigurali jednaki uvjeti na svjetskoj razini.
Također poziva Komisiju da intenzivno radi na ublažavanju problematičnih i diskriminirajućih elemenata SAD-ova Zakona o smanjenju inflacije (IRA), među ostalim osiguravanjem da se Europskoj uniji na temelju odredaba Zakona o smanjenju inflacije dodijeli status jednakovrijedan onome koji imaju partneri na temelju sporazuma o slobodnoj trgovini;
- f) poziva Komisiju i suzakonodavce da dovrše provedbu zaključaka Europskog vijeća od 9. veljače i 23. ožujka 2023. i donesu dodatne mjere koje bi se smatrale potrebnima za povećanje konkurentnosti i privlačnosti EU-a za ulaganja;

- g) podsjeća na svoj poziv Komisiji da izvješćuje Vijeće o učinku aktualne politike državnih potpora na cjelovitost jedinstvenog tržišta, kao i na globalnu konkurentnost EU-a i
- h) poziva Vijeće da ostvari napredak u radu na reviziji gospodarskog upravljanja u cilju dovršetka zakonodavnog rada u 2023.

V. MIGRACIJE I OSTALE TOČKE

- 23. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o migracijama i primilo na znanje pismo koje je nedavno uputila predsjednica Komisije.
- 24. Europsko vijeće oštro osuđuje nedavne terorističke napade u Francuskoj i Belgiji u kojima su ubijeni i ozlijeđeni švedski i francuski državljani. Europska unija ujedinjena je i odlučna u borbi protiv terorizma, mržnje i nasilnog ekstremizma svih vrsta. Europsko vijeće poziva institucije i države članice da zajedničkim naporima mobiliziraju sva područja politika na nacionalnoj razini i razini EU-a radi povećanja unutarnje sigurnosti, među ostalim jačanjem suradnje u području izvršavanja zakonodavstva i pravosudne suradnje, razmjenom informacija putem pune upotrebe relevantnih baza podataka, zaštitom vanjskih granica, borbom protiv krijumčara i bliskom suradnjom s trećim zemljama.
- 25. Europsko vijeće izražava najiskreniju sućut žrtvama nedavnih prirodnih katastrofa i ekstremnih vremenskih uvjeta u državama članicama EU-a i trećim zemljama te iskazuje svoju solidarnost s njima.

26. Povećana učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih uvjeta upućuju na nužnost pružanja globalnog odgovora na klimatsku krizu. Rad na prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju ključan je za jačanje otpornosti EU-a i njegovih kapaciteta za odgovor na krize. Podsjećajući na zaključke Vijeća od 16. i 17. listopada 2023., Europsko vijeće razmotrilo je pripreme za Konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama 2023. u Dubaiju (COP 28) i pozvalo na pojačano globalno djelovanje i ambicioznost¹. Europsko vijeće poziva da se iskaže najšira potpora za globalnu obvezu u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti koju će Europska unija predstaviti na konferenciji COP 28.
27. S obzirom na oštećenje kritične infrastrukture u Baltičkom moru izazvano vanjskim djelovanjem, Europsko vijeće naglašava potrebu za djelotvornim mjerama za jačanje otpornosti i jamčenje sigurnosti kritične infrastrukture. Nadalje, ističe važnost sveobuhvatnog i koordiniranog pristupa Europske unije pripravnosti i odgovoru na krizu, uz osiguravanje da svi sektori doprinose pristupu kojim se obuhvaćaju sve opasnosti.

¹ te ističe da je, u skladu s izvješćima Međuvladinog panela o klimatskim promjenama, za ograničavanje zagrijavanja na oko 1,5 °C nužno da globalne emisije stakleničkih plinova dosegnu vrhunac najkasnije do 2025.

28. Europsko vijeće krajnje je zabrinuto zbog sigurnosnog stanja na sjeveru Kosova*. Oštro osuđuje nasilni napad na kosovsku policiju 24. rujna 2023. Europska unija očekuje da će počinitelji biti uhićeni i brzo privedeni pravdi te da će Srbija u potpunosti surađivati i poduzeti sve potrebne korake u tom pogledu. Kosovo i Srbija moraju kontinuirano ulagati napore u smirivanje napetosti, kao i osigurati održavanje novih izbora na sjeveru Kosova, uz aktivno sudjelovanje kosovskih Srba. Neuspjeh u smirivanju napetosti imat će posljedice. Europsko vijeće izražava žaljenje zbog toga što nijedna od tih dviju stranaka nije provela Sporazum na putu prema normalizaciji ni njegov Prilog o provedbi, kao ni druge sporazume postignute u okviru dijaloga uz posredovanje EU-a, pod vodstvom visokog predstavnika i uz potporu posebnog predstavnika EU-a. Poziva Kosovo i Srbiju da ih provedu bez odgode i preduvjeta. To uključuje osnivanje Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom. Normalizacija odnosa ključan je uvjet na europskom putu obje stranaka i obje bi stranke mogle izgubiti važne prilike ako ne ostvare napredak.
29. Europska unija nastavit će blisko surađivati sa zemljama zapadnog Balkana te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.
30. Europsko vijeće ističe svoju neprekidnu potporu promicanju održivog i trajnog mira između Armenije i Azerbajdžana na temelju načelâ priznavanja suvereniteta, nepovredivosti granica i teritorijalne cjelovitosti. Europsko vijeće ističe važnost jamčenja prava i sigurnosti Armenaca iz Gorskog Karabaha, što uključuje one koji se žele vratiti svojim domovima. Podupire proces normalizacije slijedom sastanaka u Bruxellesu i poziva stranke da surađuju u dobroj vjeri i do kraja ove godine dovrše taj proces.
31. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da predstave opcije za najbolje načine jačanja odnosa EU-a i Armenije u svim njihovim dimenzijama.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244 (1999) i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

32. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o stanju u Sahelu. Izražava zabrinutost zbog stalnog pogoršanja sigurnosnog i humanitarnog stanja u Sahelu, koje otežava politička nestabilnost. Europsko vijeće ističe da je stabilnost Sahela i šire regije, uključujući susjedne obalne države, od iznimne važnosti za sigurnost i prosperitet i stanovništva koje živi u Sahelu i EU-a. Europska unija i dalje će podupirati ECOWAS i surađivati s ključnim partnerima u regiji. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da predstave mogućnosti za prilagodbu djelovanja EU-a i relevantnih instrumenata postojećoj situaciji u regiji. Europsko vijeće poziva na trenutačno puštanje na slobodu predsjednika Bazouma i njegove obitelji.
-

Sastanak na vrhu država
europodručja

Bruxelles, 27. listopada 2023.
(OR. en)

EURO 504/23

EUROSUMMIT 2
TSGC 7

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Predmet: Sastanak na vrhu država europodručja (27. listopada 2023.)
– izjava

Za delegacije se u prilogu nalazi izjava dogovorena na navedenom sastanku na vrhu država europodručja.

Izjava sa sastanka na vrhu država europodručja, održanog u uključivom sastavu

1. Razgovarali smo o gospodarskoj i financijskoj situaciji. Naša gospodarstva pokazala su iznimnu otpornost na brojne gospodarske šokove i nastavila rasti, no sa smanjenim zamahom. Inflacija je i dalje ključan problem i presudno je da se postupak dezinflacije nastavi. Ostajemo ujedinjeni u nepokolebljivoj odlučnosti da povećamo otpornost i konkurentnost naših gospodarstava.
2. Uzimajući u obzir pismo predsjednika Euroskupine od 20. listopada 2023., ponovno pozivamo Euroskupinu da pomno prati gospodarska kretanja. Kontinuirana bliska koordinacija naših gospodarskih politika i dalje je iznimno važna za postavljanje čvrstih temelja za održiv i uključiviji rast.
3. Pravila za koordinaciju nacionalnih fiskalnih politika ključna su za djelotvornu koordinaciju politika u našoj ekonomskoj i monetarnoj uniji te za podupiranje otpornosti i stabilnosti gospodarstva europodručja i Europske unije u cjelini.
4. Primamo na znanje tekući rad Euroskupine u uključivom sastavu na budućnosti europskih tržišta kapitala i financijskih tržišta, koji za cilj ima obnovu i jačanje ulaganja privatnog sektora, oslobađanje financijskih sredstava za zajedničke izazove i omogućivanje Europskoj uniji da pokaže vodstvo u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Na našem sastanku u ožujku 2024. preispitat ćemo ostvareni napredak.
5. Bankovna unija znatno je povećala otpornost bankarskog sustava EU-a. Bankarski sektor EU-a otporan je i ima stabilnu kapitalnu i likvidnosnu poziciju. Pozivamo na nastavak ulaganja napora u dovršetak naše bankovne unije, u skladu s izjavom Euroskupine od 16. lipnja 2022.
6. Primamo na znanje paket o jedinstvenoj valuti koji je predstavila Komisija i odluku Europske središnje banke od 18. listopada 2023. o prelasku na sljedeću fazu istraživačkog rada u vezi s digitalnim eurom. Redovito ćemo preispitivati napredak.